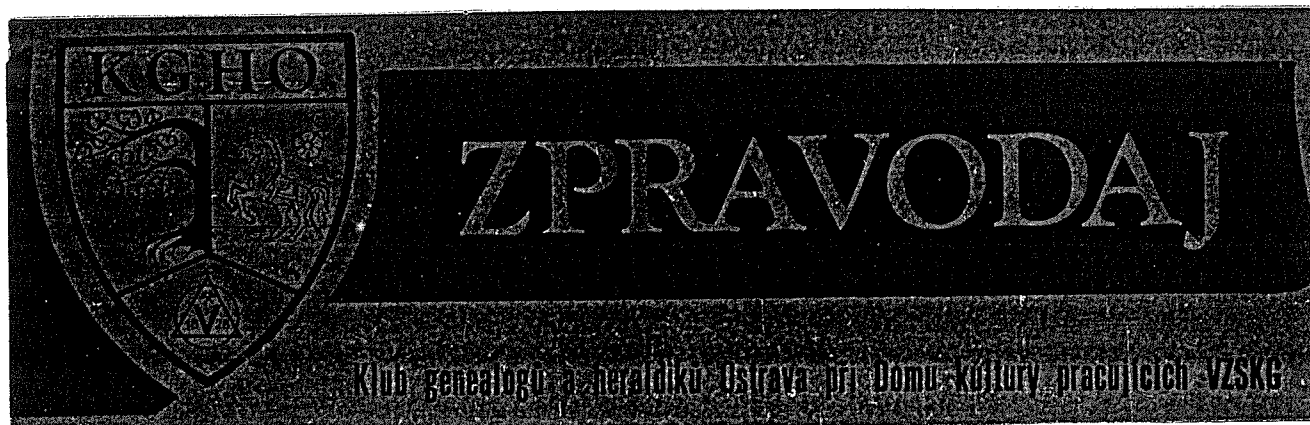
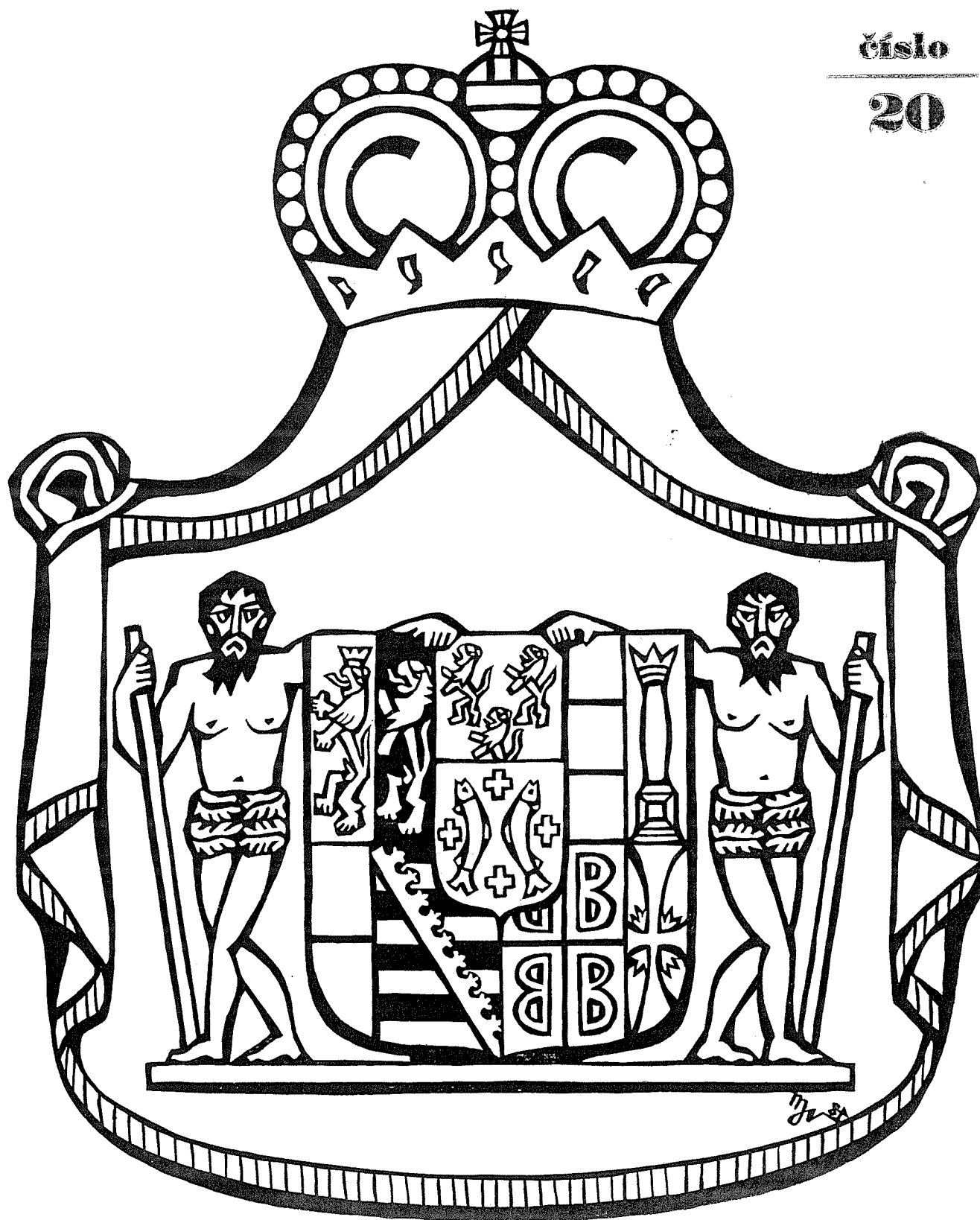




číslo

20



František Chocholatý: K otázce manželství vévody Přemka Opavského	67
Miroslav Pavlů — Pavel Pastuszek: Epigrafické a heraldické památky šternberské pohřební kaple v Gottwaldově-Malenovicích	72
Miloslav Kroček: Jak byla vydlážděna „císařská“ silnice v Moravské Ostravě	84
Významné osobnosti ve světle matričních zápisů	88
Představujeme heraldické kreslíře	88
Z činnosti klubu	89

ADRESY AUTORŮ:

František Chocholatý, Jiráskova 973, 530 02 Pardubice

Miroslav Pavlů, Polní 4574/47, 760 05 Gottwaldov 5

Ing. Pavel Pastuszek, Kůty 1960/2B, 760 00 Gottwaldov

Miloslav Kroček, náměstí V. Vacka 1675, 708 00 Ostrava-Poruba

ZPRAVODAJ vydává Klub genealogů a heraldiků Ostrava při DKP Vítkovic. Řídí PhDr. Karel Müller s redakční radou. Zodpovědný redaktor: Vladimír Kejla. Grafická úprava: Petr Pavliňák. Veškeré články, drobné příspěvky a jinou korespondenci zasílejte laskavě na adresu: KGHO, pošt. schr. 217, 729 17 Ostrava 1. Schváleno k tisku odborem kultury NVO pod č. j. kult/84/946/Tom ze dne 16. 3. 1984. Uzávěrka čísla 20 byla 10. 9. 1984.

Na první straně obálky: obr. č. 17 (k článku M. Pavlů a P. Pastuszka)

Na zadní straně obálky: náhrobek kanovníka Přemka Opavského ve Vratislavi (reprofoto z díla H. Luchse Schles'sche Fürstenbilder — k článku F. Chocholatého)

V loňském roce dne 28. září uplynulo 350 let od úmrtí vévody Přemka Opavského, jehož postoje a názory sehrály velikou roli v období husitských válek v dějinném vývoji Slezska a Moravy. Byl jednou z vůdčích osobností královské strany ve Slezsku a svými styky s Janem Jičínským z Kravař, stoupencem umírněné prohusitské strany na Moravě, spoluvytvářel politickovojenské postoje moravské šlechty. Byl to on, kdo první zavedl v zemích Koruny české do zemských desk jazyk český při založení nových desk 21. listopadu 1431 po červencovém požáru v Opavě, i když se se zápisy v jazyce českém setkáváme již v roce 1420 v Knihách předních,¹⁾ a tak posilnil český živel na Opavsku a ovlivnil pozdější rozvoj českého jazyka v Horním Slezsku. Cílem tohoto článku není zkoumání dějinné role vévody Přemka Opavského, ale otázka jeho prvního a třetího manželství.

Dosavadní genealogická literatura uvádí ve vztahu k vévodovi Přemkovi Opavskému existenci dvou manželek, a to Kateřiny Münsterberské a Heleny zvané „dědička Bosenská“. I když se již A. Sedláček zmiňuje v zápise uvedeném ve svých „Zbytcích register králův Římských a Českých“ o Anně von der Luczka jako o manželce Přemka, do genealogické literatury české ji uvádím poprvé jako první manželku Přemkovou ve své práci „Genealogie opavských Přemyslovců“ vydanou v Listech GHSP v září 1978.²⁾ Existenci této první manželky, Anny von der Luczka, signalizoval nesoulad mezi plnoletostí nejstaršího Přemkova syna Václava v roce 1416 — první zmínka o něm a o jeho bratru Mikulášovi je v zápisu dědické smlouvy z 30. listopadu 1407 — a věkem jim přisuzované matky Kateřiny Münsterberské. Vévoda Václav se musel, vzhledem k zde uvedeným údajům a datu jeho sňatku s Alžbětou před rokem 1422, narodit mezi lety 1397—1400. Jeho matka, starší literaturou mu přisuzovaná, Kateřina Münsterberská, dcera Bolka III., která byla mladší než její sestra Eufemie a starší než její bratr Henryk, se však narodila v období let 1390 až 1400 a nemohla vzhledem k datu narození Václavova být jeho matkou.³⁾ Jak je z výše uvedeného vidět, musel být Přemek Opavský ženat již před tím. K datu 30. dubna 1397 čteme v Monumenta Vaticana pod čís. 1163 tento zápis: „Nobili viro Przemislao duci Oppaviensi et Annae eius uxori...“⁴⁾ Další záznam o této Anně, nyní již blíže určené, nacházíme k datu 17. 8. 1404 ve Zbytcích register králův Římských a Českých z let 1361—1480, kde na straně 71 pod číslem 459 čteme tento regešt: „Král Václav potvrzuje, že Přemek kníže Opavský zapsal Anně von der Luczka manželce své k věnné zástavě hrad v Opavě s celým příkopem pod Ratibořskou branou, lovení ryb tudíž, mlýny jeden při příkopu, druhý u branky a ves Kylešovice.“⁵⁾ I když nám tento druhý zápis blíže určuje první Přemkovu manželku a z literatury a pramenů známe jméno rodu „z Lúczky, de Luczka“, který seděl na Dlouhé Loučce pod hradem Sovincem, nelze zde hovořit o shodě přídomku. Jediným záchytným bodem pro bližší určení původu Anny von der Luczka je

nám vývod na náhrobku dcery Václava Opavského Anny Opavské, manželky Jana Zajíce z Hasenburku, nacházející se v Budyni nad Ohří. Zde vedle polceného štítu vévodů Opavských se nachází štít s vpravo hledící korunovanou orlicí a štít se zavinutou střelou. Rod „de Luczka“ pocházel z rodu Pludoviců erbu vyrůstajícího lva z hůrek, a to se rozchází s erby na tumbě v Budyni. Bohužel neznáme rovněž původ Václavovy manželky Alžběty; vzali-li bychom v úvahu identitu této Alžběty s Alžbětou z Kravař, vdovou po Albertu ze Šternberka (+ 1392), jak je uváděno některou literaturou, což by také osvětlovalo nároky vévody Václava na zboží oderské a spory s Lackem ze Šternberka na Lukově o toto zboží, pak by štít se zavinutou střelou byl erbem této. Vezmeme-li v úvahu tuto hypotézu, pak by štít s orlicí byl erbem rodu von der Luczka, z kterého Anna, jako bába Anny Opavské, pocházela. Bohužel ani pro tuto domněnku nemáme pramenného podkladu.⁶⁾

Vévoda Přemek Opavský uzavřel své první manželství s Annou von der Luczka před rokem 1397, kdy již vládl sám na díle svém a svého bratra Václava (+ 1381) a na díle zemřelého bratra Mikuláše (+ 9. 7. 1394). Tato první manželka zemřela pak po roce 1404 a určitě to bylo před rokem 1407.⁷⁾ Z tohoto manželství pocházejí synové Václav a Mikuláš a dcera Agnes. První ze jmenovaných se narodil v letech 1397—1400 a poprvé je zmiňován na dědické smlouvě mezi Přemkem Opavským a jeho syny s Janem II. „Fereusem“ vévodou Opavským a Ratibořským z 30. 11. 1407. Podle listiny z 28. 9. 1416 potvrzující dluh městu Hlubčicím v důsledku konání Václavovy cesty do „dalekých krajů“ a zmiňující se o důchodech Václavových lze považovat Václava k tomuto datu za plnoletého. Mikuláš se narodil po roce 1400 a je prvně zmiňován na dědické smlouvě z 30. 11.⁸⁾ Jejich sestra Agnes se narodila kolem roku 1404 a v roce 1424 se provdala za Jana Jičínského z Kravař.⁹⁾

Po smrti své první manželky se Přemek oženil podruhé, a to s Kateřinou Münsterberskou, dcerou Bolka III. a Eufemie Kozelské, kolem roku 1410, nejdříve však po roce 1404. Kateřina zemřela 23. 4. 1422, jak vysvětluje z nekrologu: „It. d. Katherina de Monsterberg ducissa Opavie, a. d. M^oCCCCXXII.“¹⁰⁾ Z tohoto manželství, mající veliký politický význam pro Přemka a jeho postavení ve Slezsku ve vztazích mezi ním a slezskými knížaty, pocházejí synové Vilém, narozený po roce 1410 a povoláný v roce 1443 do Münsterberku jako dědic na knížecí trůn, Arnošt, narozený kolem roku 1412, a dcery Jitka (Guta), narozená kolem roku 1415, a Kateřina, narozená kolem roku 1420.

V roce 1422 se stává Přemek jednou z vůdčích osobností královské strany a je pověřen přípravou jednání o uzavření Spolku proti Litvě a Polsku v Opavě dne 15. prosince 1422 a následovného uzavření dohody při jednáních v Bratislavě 5. ledna 1423.¹¹⁾ Při těchto jednáních došlo pravděpodobně k uzavření třetího Přemkova manželství, a to s Helenou. V roce 1422, nebo těsně před tímto rokem, uzavírá manželství Přemkův

nejstarší syn Václav s blíže nám neznámou Alžbětou, vzniká tak komplikovaná situace, kdy na dvoře vévody se v roce 1423 nachází vedle Přemkových dětí z prvního a druhého manželství také jeho vnuk a Václavův syn Jan.

Před 23. březnem 1423 bylo tedy uzavřeno třetí Přemkovo manželství s Helenou, zvanou později jako dědička Bosenská a z tohoto manželství pochází syn Přemek (Přemysl), narozený mezi lety 1423 a 1425, a dcera Hedvika. Právě náhrobek tohoto Přemka, kanovníka vratislavského, ve Vratislavi přináší mnoho světla do původu Heleny „dědičky Bosenské“. Tento Přemek vstoupil kolem roku 1416 do katedrální kapituly vratislavské, studoval na universitě krakovské v roce 1447 a od října 1450 na universitě ve Vídni. V kruhu kanovníků se s ním setkáváme znovu v roce 1465, kdy obdržel subdiakonát a od tohoto roku je kantorem Kolegiaty sv. Kříže ve Vratislavi. Po smrti vratislavského biskupa Jošta z Rožmberka je jmenován jedním z administrátorů diecéze a je kandidátem na stolec biskupský. S ohledem na úmluvu papeže s polským králem byl biskupem zvolen Rudolf z Rüdesheimu, ale i pak patří Přemek k předním osobnostem biskupství. Zemřel dne 16. června 1478 a byl pochován v kostele Sv. Kříže, kde se nachází jeho náhrobek. Byl znám také jako stoupenec astrologických a alchymistických studií a z této doby pochází jeho traktát „Practice verissima domini Ducis Prsenikonis ad faciendam veram et perfectam lunam.“¹²⁾ Zájem o alchymii byl u opavských Přemyslovců rozšířen, také nejstarší syn Přemkův Václav se zajímal o alchymii a Opavský dům v Praze byl místem těchto pokusů již v době předhusitské, jak vysvítá z listin týkajících se prodeje domu.¹³⁾

V choru kostela Sv. Kříže je pískovcový náhrobek zobrazující v reliéfu postavu kanovníka Přemka Opavského v životní velikosti, reliéfní jsou také erby po levé i pravé straně kanovníkovy hlavy v knížecí čepici. Napravo je polcený štít kolčí, na štítu turnajová přilbice s buvolími rohy a pokrývadly — erb opavských Přemyslovců, nalevo od hlavy pak štít s kosmým pruhem, v horním a dolním poli po třech lilích v řadě ležících. Štít je bez přilbice, klenotu a pokrývadla. O prvním znaku není pochyb, je to stříbrnočervený polcený štít opavských vévodů a tedy jeho otce vévody Přemka Opavského, druhý znak je pak erbem jeho matky Heleny, zvané v „Poručení knížete Přemka, aby synové jejich statek neroztrhli“ z roku 1433, jako „dědička Bosenská“, a proto klíč k jeho určení nutno hledat v Bosně.

V práci P. Andeliče „Srednjovjekovni pečati iz Bosny i Hercegoviny“ jsou na s. 19—38 popsány pečeti bosenských bánů a králů.¹⁴⁾ Podle těchto popisů poprvé se shodným zobrazením se setkáváme na střední pečetí krále Stjepana Tvrtka I. z 23. srpna 1385 a pak ještě šestkrát. V pečtním poli vidíme gotický štít s kosmým pruhem, v jehož horním poli jsou tři lilie v položení 2,1 a v dolním poli tři lilie položené za sebou. Na štítu je korunovaná hrncová přilbice s pokrývadly, klenotem je stvol s kyticí květů. V opisu čteme:

STEPHI . TVERTOCHONI . D . G REGI . RASIE . h
Tento nový znak bosenského království vychází z rodového erbu Kontromaničů — štítu s kosmým pruhem, přilbicí (ale nekorunovanou) a klenotem kytice. S tímto znakem se setkáváme na pečetích z let 1356, 1357 a 1367, tedy z období kdy Tvrtko byl bánem Bosny.

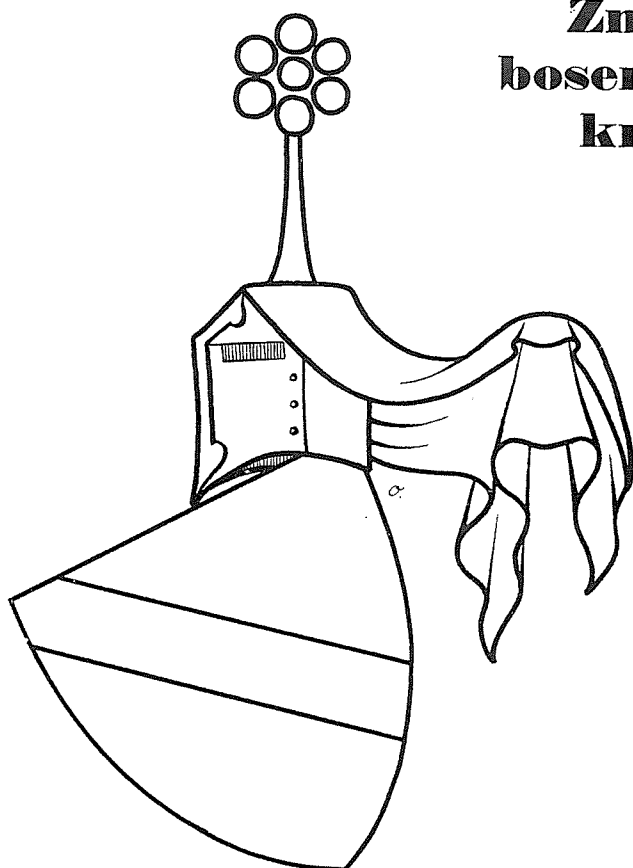
V pečtním poli je jezdec na koni v pravici držící štít s kosmým pruhem, na hlavě má hrncovou přilbici s kyticí co klenotem. V opisu čteme: +S.MN.TVERHLDI.GRA: TOTI.BOSNI BANI.

Přidáním lilí na rodový znak je zde vyjádřen vztah k Uhrám a Ludvíku Velikému, na jehož dvoře žil po sedm let a jehož manželkou byla dcera Stjepana II. Kontromaniče, jeho strýce, Alžběta. Nový znak Bosny zavedený Tvrtkem I. roku 1385 užíval rovněž jeho nástupce po jeho smrti v březnu 1391 Stjepan Dabiša (1391—95), syn Tvrtkova strýce Miroslava (Ninoslava). Z tohoto období známe rovněž velkou oboustrannou pečeť Stjepana Dabiše, která je identická s velkou oboustrannou pečetí Stjepana Tvrtka z 12. 3. 1380. Na základě této rekonstrukce byl na aversu této pečeti zobrazen trůnící král s gotickou stavbou v pozadí. Po pravici krále držel anděl štít se znakem Srbska (dvouhlavý orel), po levici držel anděl štít s novým znakem Bosny (štít s kosmým pruhem a šesti lillemi). Tvrtko I. se nechal korunovat nejen jako král Bosny, ale i Srbska, když získal značnou část Starého Srbska a Milešovo se svatyní a hrobem sv. Sávy. Na reversu pečeti je jezdec v brnění s korunovanou přilbicí s klenotem kytice. Na štítu jezdce, na praporci a na kropíři se nacházejí erby s kosmým pruhem a šesti lillemi.

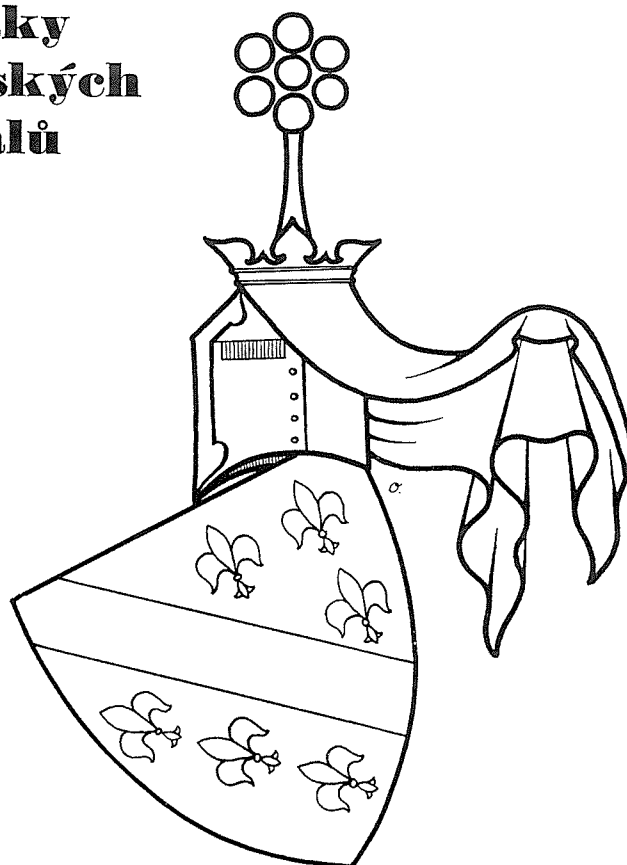
Proti nárokům Tvrtkova syna Tvrtka Tvrtkoviče se roku 1398 zmocnil vlády v Bosně Stjepan Ostoja (zároveň proti nárokům krále Zikmunda Lucemburského, jemuž nárok na trůn vyplýval ze smlouvy Zikmunda s Dabišou z roku 1393) a v tomto prvním období své vlády užívá znaku s kosmým pruhem, jak je vidět na střední pečetí z 15. 1. 1399. V letech 1404—1409 se ujímá přechodně trůnu, zásluhou Hrvoje Tvrtkův syn Tvrtko Tvrtkovič, který, obdobně jako Ostoja, ne užívá nového znaku Bosny svého otce, ale, jak je vidět na pečetí z 24. 6. 1405, užívá rodového znaku — štítu s kosmým pruhem, na štítu přilbice s klenotem-kyticí. Po jeho porážce u Doboru, kdy je zajat a odvezen do Budína, se vlády znovu ujímá Stjepan Ostoja z rodu Krstićů (1409—1418), který mění dosavadní znak Bosny, na střední pečetí z 4. 12. 1409 je v pečtním poli na štítu koruna o třech liliových výbězcích, klenotem zůstává kytice. Tento nový znak se objevuje také na velké oboustranné pečetí jeho syna Stjepana Ostoja II. (1418—1421), kde na aversu pečetí na štítech držných anděly není erb Bosny a Srbska, ale nový znak s korunou, na reversu pečetí je nový znak na štítu jezdce, znaky na kropíři a praporci jsou shodné s Tvrtkovou pečetí z roku 1380. Odklon od pečetí svého otce potvrdil Tvrtko II. Tvrtkovič v období své druhé vlády (1421—1443 — stal se spojencem Zikmunda rokem 1415), jak lze vidět na střední pečetí z 2. 3. 1433. Na této pečetí je na štítu pod korunou s liliovými výběžky písmeno m. V opisu čteme: +S.TVRTCINIS:DEI.GRA:CIA: REX.BOSNIE:R. Tvrtko II. Tvrtkovič jmenuje v roce 1427 dědicem Bosny Hermana II. hraběte z Cilli (1392—1434), otce Barbary, manželky krále Zikmunda (matkou Hermana byla Kateřina, sestra Stjepana Tvrtka). V roce 1433 je Tvrtko II. vyhnán ze země a přes Budín odchází na dvůr Hermana II. do Cilli, kde nachází přechodný azyl a právě v této době se setkáváme poprvé s přídomkem „dědička Bosenská“ u Heleny, Přemkovy manželky a matky kanovníka Přemka.

Zobrazení na kanovníkově náhrobku, vývoj znaku Bosny na pečetích bosenských králů spolu s vývojem

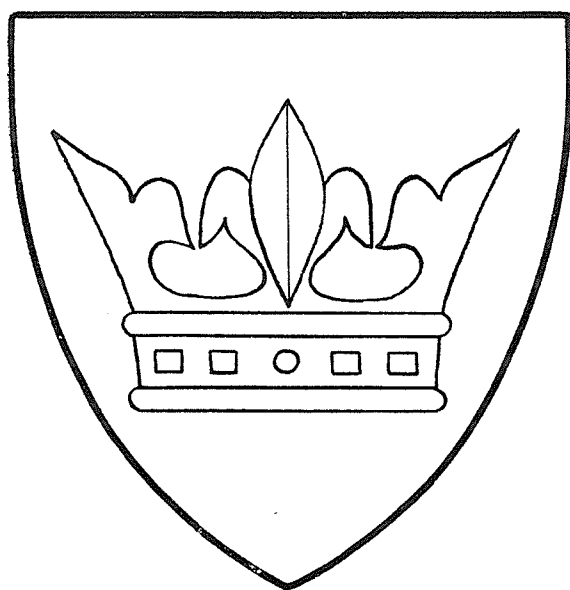
Znaky bosenských králů



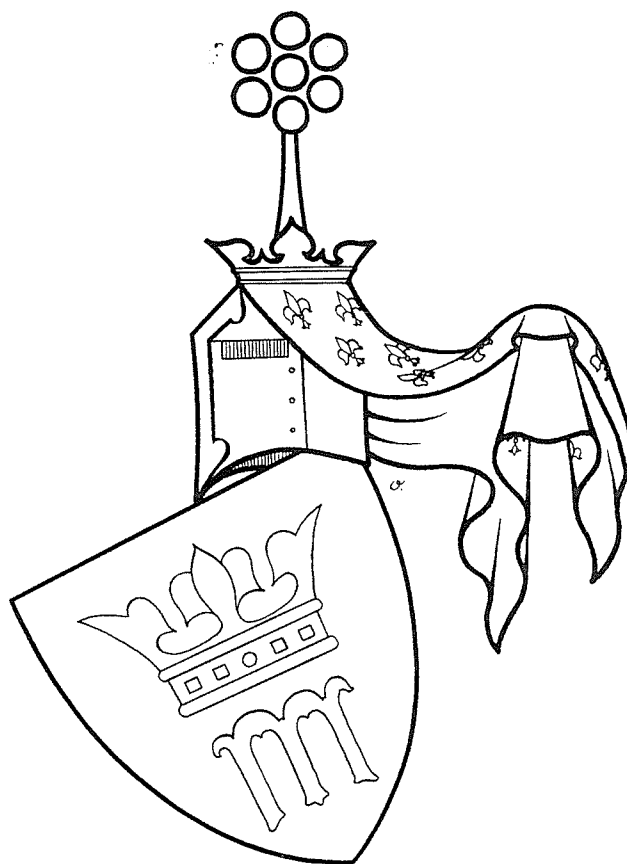
Znak Kontromaničů podle pečeti bána Stjepana Tvrtka z let 1356, 1357, 1367 [také znak Tvrtka Tvrtkoviče v letech 1404—1409]



Znak Stjepana Tvrtka podle pečeti z 23. 8. 1385



Znak Stjepana Ostoja podle pečeti z 4. 12. 1409



Znak Tvrtka Tvrtkoviče podle pečeti z 2. 3. 1433

Kresby Jan Oulík

mocenských vztahů v Bosně vedou nás k závěru, že výše jmenovaná Helena byla dcerou (manželskou?) krále Stjepana Tvrtka, narozenou kolem roku 1390, nejpozději však do prosince 1391, která byla snad při obsazení Doboru v roce 1408 spolu s Tvrtkem Tvrtkovičem zajata a odvezena do Budína. Po přechodu Tvrtkoviče na stranu Zikmundovu vznikla myšlenka využít této příbuzné Barbory k politickému sňatku. Právě proto byl asi sjednán tento sňatek s Přemkem Opavským a využit právě po sňatku Zikmundovy dcery Alžběty s vévodou Albrechtem Rakouským (28. 9. 1421) vzhledem k poměrům v Koruně české. Sňatek byl důležitý také pro politiku vůči Polsku a Litvě, kde se využívá znalosti polských poměrů u Přemka Opavského a příbuzenských vztahů ve směru k Litvě. Jak je známo manželkou Jana II. Opavského a Ratibořského byla Helena, dcera Dimitri Korybuta, knížete novgorodsko-sjev-jerského a brjanského († po r. 1404, bratr Vladislava Jagello, krále polského) a sestra Zikmunda Korybuta († po 1. 9. 1435). To vše později hrálo roli při Přemkově účasti na sporech Vitolda a Vladislava Jagella, při akcích českých pánů v roce 1427. Prvním písemným záznamem o manželství Přemka a Heleny Bosen-ské je zápis z 23. března 1423: „Przemeslaus dux Oppaviem et Helena uxor:confess.“¹⁶⁾

Aktivita Přemka na Moravě po tomto sňatku se postupněovala a vévoda stává se vůdčí osobností při obraně Moravy proti tažení husitů v roce 1423 vrcholícím bitvou u Kroměříže, kde se střetla vojska moravské Jednoty vedená biskupem Janem Železným a vévodou Přemkem Opavským (na jejich straně je také Petr Strážnický z Kravař, vůdčí osobnost prohusitské strany) a vojska husitů vedená Divišem Bořkem z Miletínka. Bitva skončila porážkou Moravanů a dobytím Kroměříže, avšak zásah Žižky proti centru Korybutovy strany — Hradci a porážka Bořka Žižkou pod Hradcem 4. 8. 1423 znehodnotily tento významný úspěch husitů na Moravě a vedly ke změnám na stranách husitské a královské na Moravě. To, že sňatek s Helenou byl politickým aktem, dosvědčuje také přesun umírněných na Moravě ke straně Přemka, obzvláště po 4. 10. 1423, kdy Zikmund dal Albrechtovi markrabství lénem. Tento přesun je znatelný také z jednání Mikuláše z Vladenína, hejtmána vévody Přemka, s husitskými hejtmany Dobeslavem Puchalou a Petrem Holým na hradě Hluboký, na straně Přemkově jsou uvedeni Jan Jičínský z Kravař a Jiří Lukovský ze Šternberka. Z jednání vzešlo příměří uzavřené před 30. březnem 1425, které má uvedenou klauzuli vylučující z příměří Albrechta Rakouského a jeho stranu (ne však stranu krále Zikmunda) a zakazující jakoukoli pomoc této straně. Tvorbu Přemkova křídla lze pozorovat také při březnovém sněmu brněnském, končícím jasným neúspěchem vévody Albrechta, a následovném jednání v Olomouci (viz glejt Olomouckých z 25. 5. 1425). Husitská strana se snaží vrazit klín mezi území vévody Přemka a jeho stoupenců, a to se alespoň částečně podařilo Janu Tovačovskému a Dobeslavu Puchalovi za tažení na konci roku 1426 a počátkem roku 1427. Výsledkem tažení je obsazení Oder husitskou posádkou a vypálení měst Jana Jičínského, Fulneku a Nového Jičína. Počátkem roku 1427 zahájil Přemek Opavský a vratislavský biskup Konrád Olešnicko-Kozelský jednání s královskou stranou v Čechách a dochází k uzavření spolku s nimi a uzavření Spolku knížat, pánů a měst Slezska z 14. února

1427. Na základě tohoto Spolku je Přemek Opavský spolu s Bernardem Falkenberským pověřen velením nad vojsky Horního Slezska. V listině se setkáváme poprvé s jmenováním Přemka jako knížete slezského (Wir v. got. gn. herzog und herr Troppau und Fürstin in der Slesie). Porážka Korybutova převratu v Praze a vítězství husitů u Tachova otevřely husitům cestu k útoku na Slezsko a prvním územím na tomto postupu je Opavsko. Dne 27. února 1428 uzavírá s husity pod Hradcem příměří Přemkův syn vévoda Václav a ke konci tažení v květnu také Přemek. Rok 1429 se stává rokem zvýšené aktivity jak krále Zikmunda, tak také husitů, a to vše vrcholí v dubnových jednáních mezi husity a Zikmundem v Bratislavě a započatím procesu rozkladu jednoty Polska a Litvy Zikmundovou nabídkou královské koruny litevskému velkoknížeti Vitoldovi. V obou procesech hrál, jak se zdá, významnou roli Přemek Opavský, který je umírněnou stranou, jak usuzujeme z usnesení sněmu v Karolinu z 23. 5. 1429, považován za možného správce Moravy. Podle mého soudu s touto událostí souvisí pečeť Přemkova z 1. 6. 1429 mající v pečetním poli zobrazení dvouocasého lva chránícího se polceným štítem opavských Přemyslovců.¹⁷⁾ Po 15. srpnu nastává přesun Přemkovy aktivity na Litvu, kde roku 1430 přijal Vitold Zikmundovu nabídku na litevskou královskou korunu a v rámci korunovačních slavností se připravuje uzavření „věčného Spolku“ mezi Říší, Korunou českou, Uhry, Řádem a Litvou a při všech těchto událostech má zastupovat Korunu vévoda Přemek Opavský a Páta z Častolovic (15. 8. 1430). Jen předčasná smrt Vitolda zhatila tyto plány.¹⁸⁾ Po požáru Opavy (23. července 1431) hrozí Přemkovi nebezpečí z dvojího postupu husitů na Opavsko. Prokop Holý se po 20. září 1431 odpoutává od Němců a z jihu postupuje od Přerova Jan Čapek ze Sán, aby se oba voje spojily pod Opavou a pak pokračovaly v tažení do Horních Uher. Zde pod Opavou mělo dojít k uzavření příměří s Přemkem Opavským dne 28. září na jeden rok. Datum uzavření příměří vzbuzuje pochybnost, neboť podle listinných zpráv obě vojska Sirotků a Táboritů se v noci z 26. na 27. září skrytě přiblížila k hradu Likava a Istí, za pomoci Jana z Messenperku, se hradu zmocnila. V den podepsání příměří se tedy osoby podepsané na příměří nacházejí se svými vojsky 180 až 200 km od místa podpisu. Vystává otázka po smyslu falsa data či listiny vůbec, snad se zde mělo vytvořit pole pro jednání ve smyslu usnesení sněmů z roku 1429 a z toho vycházející správcovství Přemka na Moravě, či naopak vzhledem ke krachu Sirotků za tohoto tažení v Horních Uhrách a následovné nepřátelské kampaně proti Prokopu Holému vytvořit zdání politicko-vojenského úspěchu.¹⁹⁾

Dne 18. září 1433 píše vévoda Přemek Opavský „Poručenství“, v němž vystupuje Václav jako starší v roli správce země a zároveň je zde, mimo jiné, zajištěno věno „kněžny Heleny, dědičky Bosenské, manželky naší milý, zejména hrad Vitkenstein, se vším jeho příslušenstvím a plat na Opavě zapsaný, dvůr někdy Augustinův před Opavou, kterýž jsme jí na penězích v naší pilné potřebu pojčených zapsali“, v Poručenství se však neuvádí nejmladší syn Přemek.²⁰⁾

Dne 28. září 1433 umírá vévoda Přemek zanechávaje zemi synům v pevné víře, že tito udrží zemi v celku. Bohužel další vývoj potvrdil obavy Poručenství a již 2. 2. 1434 komise 12 zemanů a manů „Rozdělením mezi

knížaty Opavskými na čtvero“ zahájila rozklad země a pohřbívání dědictví Přemkova.²¹⁾ „Rozdělení“ hovoří ještě o úrocích zapsaných jejich maceše na Opavě, ale 7. 3. 1435 sedí na Vikštejně bratři nedílní Vilém a Arnošt Opavští. Helena zemřela tedy mezi 2. 2. 1434 a 7. 3. 1435, nebo v tomto období odešla z Opavska.²²⁾

Úkolem této práce bylo nejen poodhalit roušku tajemství nad manželstvím vévody Přemka a tím alespoň trochu osvětlit různé postavení jeho synů, ale zároveň si připomenout tuto rozporuplnou osobnost dějin Moravy a Slezska, která spoluvytvářela dějinné postoje na těchto územích v době posledních Lucemburků a válek husitských. Jeho prosazování českého jazyka do zemských desk, snaha omezit vliv Řádu a podpora Poláků v jejich bojích s Řádem, to vše vytvářelo příznivé podhoubí k posilnění českého živlu na Opavsku. Jeho věrnost církvi jej vedla ke straně Zikmundově, ne však do tábora Albrechta Rakouského. Jím započal také proces odtržení se od Moravy a příklonu ke Slezsku, vedoucí k větší samostatnosti. Mnohé se mu nezdařilo, mnohé pro nepříznivý dějinný vývoj nedokončil, podařilo se mu sice z větší části získat vlastní Opavsko, bez Krnovska a dílu zastaveného Mikulášem, sice již z větší části zpět získaného, avšak jeho synové nedobře poručenství tuto zemi rozprodali či zastavili. Rodové panství pak dostalo se do rukou Jiřího z Poděbrad a rod zmizel v zmatcích doby poděbradské.

POZNÁMKY:

- 1) 17. 12. 1420 první český zápis viz J. Kapras, Pozůstatky knih zemského práva knížetství opavského, Praha 1906, díl I (Knihy přední), s. 11. č. 90. 21. 11. 1431 viz J. Kapras, Pozůstatky, c.d., Praha 1908, díl II (Knihy zadní), s. 11, č. 1.
- 2) W. Wegener, Die Herzöge von Troppau und Leobschütz, Jägerndorf und Ratibor des Stammes der Přemysliden, Göttingen 1964, s. 15–24, tabulka 3. F. Kopetzky, Geschichte und Genealogie der přemyslidischen Herzöge von Troppau, AÖG 14, Wien 1869, s. 1–112. F. Chocholatý, Genealogie opavských Přemyslovců, Listy GHSP, 6. řada, září 1978, s. 129–153.
- 3) K. Jasiński, Rodowód Plastów Śląskich, Wrocław 1975, II, č. 3.
- 4) Monumenta Vaticana res gestas Bohemicas illustrantia, V/2, Praha 1905, č. 1163.
- 5) A. Sedláček, Zbytky register králův Římských a Českých z let 1361–1480, Historický archiv 39, Praha 1914, č. 459, s. 71.
- 6) F. Hrubý, Severní Morava v dějinách, Brno 1947, s. 142 ad. A. Sedláček, Pýcha urozenosti a vývody u starých Čechův a Moravanův, Praha 1914, s. 73–74. E. W. Braun, Drei Grabsteine von Mitgliedern des Troppauer Fürstenhauses der Přemysliden, Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Schlesiens, 1878 (r. 13), s. 82–83.
- 7) V. Prasek, Překlad s výkladem na dílčí listy země Opavské z r. 1377, 7. program čes. vyššího gymnasia v Opavě, Opava 1890. F. Kopetzky, Regesten zur Geschichte des Herzogtums Troppau, AÖG, Wien

- 1869 — k společné vládě Přemka a Václava č. 387, 390, 391, 392, vládně sám 22. 3. 1382 — č. 393.
- 8) Codex diplomaticus Silesiae, díl VI, Registrum St. Wenceslai, Breslau 1865 [dále CDS] — děd. smlouvy z 30. 11. 1407 č. 112, 113; půjčka v. Václava z 28. 9. 1416 — F. Kopetzky, Regesten, c. d., č. 435.
- 9) 1424 (před 12. 9.) — J. Kapras, Pozůstatky, c. d., díl II, s. 12, č. 2.
- 10) F. Kopetzky, Regesten, c. d., č. 446.
- 11) 10. 12.—26. 12. 1422 — C. Grünhagen, Geschichtsquellen der Hussitenkriege, Scriptorum rerum Silesiacarum, díl VI, Breslau 1871 [dále SRS], s. 25–26, č. 42, 43; 5. 1. 1423 — SRS VI, s. 28–30, č. 44, 45, 46.
- 12) E. W. Braun, Drei Grabsteine, c. d., K. Dola, Kanonicy wrocl. kapituly w latach 1418–1500, Studia Teologiczno-Historiczna Śląska Opolskiego, Opole 1976, s. 285, č. 129. G. Bauch, Schlesien und die Universität Krakau im XV. und XVI. Jahrhundert, Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens, 1907 (r. 41), s. 119. Die Matrikel der Universität Wien, Institut für öster. Geschichtsforschung I, 1377–1450, Graz 1954, s. 281. Darstellung der inneren Verhältnisse der Stadt Breslau, SRS III, Breslau 1847, s. 94, 337, 344, 398.
- 13) Pražská faustovská heraldika, Heraldická ročenka, 1978, s. 62.
- 14) P. Andelić, Srednovjekovni pečati iz Bosny i Hercegoviny, Akad. nauky i umjetnosti Bosny i Hercegoviny, Sarajevo 1970.
- 15) W. Dworzaczek, Genealogia, Warszawa 1959, cz. 2 — tablice.
- 16) Repertorium Germanicum, Dritter Teilband, ed. K. A. Fink, Berlin 1958, č. 3251.
- 17) Pád Kroměříže — J. Pekař, Žižka a jeho doba, II, s. 208, pozn. 1, s. 210. R. Urbánek, K historii husitské Moravy, ČMM, 1939–40. 30. 3. 1425 — SRS VI, s. 44, č. 60. Tažení Jana Tovačovského — F. M. Bartoš, Zápisky v breviáři kněze Antocha z Přelouče z let 1422–1432, Časopis archivní školy, 1934 (r. 12) a SRS VI, s. 49–50, č. 68–70. Die Strehleiner Einung (14. 2. 1427) — SRS VI, s. 51, č. 72. Sjednocení Slezanů a českých panů (13.–14. 2.) — SRS VI, s. 53, č. 73. Die Grottkau Einung — SRS VI, s. 10, č. 17 (18. 9. 1427). Tažení ve Slezsku — SRS VI, s. 58–69. B. Varsík, Husitské revoluční hnutí a Slovensko, Bratislava 1956, s. 23–28. F. M. Bartoš, Z bratislavské schůzky krále Zikmunda s husity, ČMM, 1925, s. 171–195. F. M. Bartoš, Husitská revoluce, II, Praha 1966. Pečeť z 1. 6. 1429 — SOA Opava, Klarisky v Opavě, inv. č. 17, sign. E 6.
- 18) J. Goll, Čechy a Prusy ve středověku, Praha 1897, s. 197–198, 206–217, pozn. 203. Codex epistolaris Vitoldi, ed. Prochaska, Kraków 1882, díl VI, 826–30, 860–62, 898–90, 906, 930, 936.
- 19) J. Kapras, Pozůstatky, c. d., díl II, s. 11, č. 1 (23. 7. 1431). C. Grünhagen, Die Hussitenkämpfe der Schlesien 1420–1435, Breslau 1872, s. 216–217. B. Varsík, c. d., s. 63–83 [Likava]. Staré letopisy české, Z rukopisu Křižovnického, Praha 1959, s. 102–105.
- 20) J. Kapras, Testament knížete Přemka Opavského a jeho provedení, Věstník Matice Opavské, 1907 (r. 15), s. 1 násl.
- 21) Tamtéž, Rozdělení mezi knížaty Opavskými knížetství Opavského na čtvero.
- 22) F. Kopetzky, Regesten, c. d., č. 487.

Epigrafické a heraldické památky šternberské pohřební kaple v Gottwaldově-Malenovicích

Uprostřed zrušeného starého hřbitova v Malenovicích dosud stojí torzo kaple sv. Rozálie s hraběcí hrobkou Šternberků, majitelů malenovického panství a velkostatku letech 1804–1945. Kdy byl objekt postaven, nevíme, s jistotou však můžeme říci, že už počátkem druhého desetiletí 19. století se stal místem jejich posledního odpočinku. R. 1813 tu byla jako první pochována dcera Leopolda Šternberka [1770–1858] — Mariana. Seznam zde pohřbených pořídil už V. Prasek, který se o hrobce zmiňuje ve svých „Pamětech Malenovic a Pohořelic.“¹⁾

Ještě před několika lety se uvnitř kaple nacházel neporušený soubor náhrobních desek, památek mnohostranného významu. Svou uceleností byl především zajímavým a vzácným dokladem funerálního umění 19. století. Jako takový byl zdrojem důležitých informací nejen pro badatele v oblasti pomocných věd historických, ale i pro historiky feudálního období a samozřejmě pro historiky umění. Zanedbatelným nebyl však ani jeho význam regionální. Byli tu totiž pohřbeni ti členové rodu, kteří měli po dobu bezmála 150 let úzký vztah k Malenovicím a zejména k pohořelickému zámku. Někteří z nich se těšili významnému postavení v tehdejší společnosti. Platí to hlavně o Leopoldu Šternberkovi (1811–99), vysokém státním úředníkovi a vojenském hodnostáři, nositeli mnoha vojenských řádů a vyznamenání, v neposlední řadě řádu Zlatého rouna.

Jako mnoho podobných objektů i památkově chráněná malenovická kaple léta chátrala, navíc nebyla dostatečně zabezpečena proti vloupání. Důsledkem toho byla jak postupná devastace jejího interiéru, tak i zničení samotné hrobky — dílo těch nejotřelejších vandalů.

Je přitom na pováženou, že ze strany veřejných institucí a odpovědných orgánů památkové péče nedošlo k účinnému opatření, zabráňujícímu opakovanému vloupání do objektu. Došlo k němu poprvé někdy před r. 1982, podruhé na podzim tohoto roku a naposledy ve zcela nedávné době. Nejpravděpodobněji ještě předtím, než bylo údajně omylem strženo presbyterium kaple a objekt tak prakticky zničen. (Obr. č. 1).

K oběma posledním smutným událostem došlo počátkem dubna letošního roku. Pohled na trosky a zničený interiéru kaple znovu svědčí o skutečnosti, že mezi námi stále žijí lidé, jimž je kulturněhistorický odkaz našich předků naprosto cizí. Na vině je i lhostejnost, není však předmětem naší práce se touto otázkou zabývat. Chceme seznámit veřejnost s dnes prakticky již neexistujícím souborem funerálních památek, svým rozsahem a významem překračujícím rámec regionu. Než ale přistoupíme k vlastnímu popisu náhrobních desek, shrneme všechny naše poznatky, týkající se jejich stavu, tak jak jsme je zaznamenali při jednotlivých návštěvách. Připomeneme si také některé základní údaje o dějinách a genealogických vztazích šternberského rodu. Ve stěžejní části našeho článku bude naše hlavní pozornost soustředěna na nápisy, heraldika bude plně

zpracována a zhodnocena v rámci připravovaného soupisu heraldických památek gottwaldovského okresu.

Do výše zmíněného objektu jsme se poprvé dostali v létě r. 1982. Tehdy jsme zjistili, že kaple je téměř prázdná, zařízení představovaly jen dřevěné lavice a oltářní obraz. Do vnitřních zdí bylo zasazeno dvanáct velkých náhrobních nápisových desek, které byly původně všechny ozdobeny znaky Šternberků a spřízněných rodů. Zhotoveny byly převážně z bronzu a dva z nich už tehdy chyběly. Kromě tohoto souboru se zde nacházela malá nápisová deska, patřící zemřelému občanského původu. Do dvou kamenů v podlaze oltářního výklenku byly vytesány nápisy, uvozené letopočty 1870 a 1873. Vstup do vlastní krypty uprostřed lodi kryla těžká, kamenná deska. Dva náhrobní kameny, nespojující se šternberským souborem, byly zasazeny do vnější obvodové zdi kaple. Jednu z nich zdobil kdysi i znak, patrně také kovový, jehož podobu neznáme. Patřil rodu von Mader a byl zřejmě ojedinělým nejen v oblasti Gottwaldovska, ale na Moravě vůbec. Při této návštěvě byly pouze překresleny existující znaky z náhrobních desek, fotografování jsme z technických důvodů odložili.

V souvislosti se začínajícími pracemi na soupise všech heraldických památek v našem okrese jsme se rozhodli navštívit kapli znovu v zimě, začátkem roku 1983, abychom pořídili fotodokumentaci památek. Současné nás znepokojovala zpráva, že hrobka byla vyloupena a interiér kaple zničen. Po příchodu jsme se skutečně přesvědčili, že došlo k vloupání do objektu, všude byly patrné stopy ničení. Zjistili jsme, že z několika náhrobních desek zmizely další bronzové znaky, jedna z nich byla navíc stržena ze zdi a rozbita. Některé rakve v kryptě, do níž byl násilím prolomen kamenný příklop v podlaze, byly vytaženy z otvorů a zničeny a jejich obsah rozházen po zemi. Byly vylámany některé kameny v oltářním výklenku, včetně těch, o nichž jsme se již zmínili. Kameny však zůstaly na místě. Z heraldického hlediska největší ztrátou bylo odlomení a odcizení dvou skvostných bronzových reliéfů knížecích znaků Salm-Salmů, spřízněných s malenovickými Šternberky. Do podzimu r. 1982 byla totiž malenovická kaple s největší pravděpodobností jediným místem na Moravě, kde se heraldické památky této salmovské větve zachovaly. Slabou útěchou je alespoň fakt, že při naší první návštěvě byly překresleny, takže víme, jak vypadaly. Za tohoto stavu byla pořízena fotodokumentace, změřeny náhrobní desky a opsány texty.

Potřetí jsme se na místo vypravili poté, co jsme se dověděli o poboření objektu. Byli jsme šokováni nejen samotnou událostí, ale zejména pohledem na vážně poškozené desky na zdech a celkovou devastací interiéru. Samozřejmě pro nás opět nejbolestnější ztrátou bylo odlomení a odcizení čtyř zbývajících bronzových znaků, z nichž nejcenějším z heraldického pohledu byl rodový znak Wallseggů. Po všech těchto pohromách byla sice



Obr. č. 1

hodnota souboru šternberských náhrobních desek snížena, bylo by však třeba zachránit alespoň toto torzo. Zároveň si však uvědomujeme, že v době kdy píšeme tyto řádky, může být naše přání už zcela bez opodstatnění. A tak jako v mnoha jiných případech zbudou opět jen fotografie — jistě příliš málo v očích našich potomků!

Vraťme se nyní ke Šternberkům. Tento známý, staročeský panský rod patřil vždy k nejvýznamnějším. Už ve 2. polovině 13. století se jeho členové objevují na Moravě a v 1. polovině 14. století tu zakládají čtyři větve — šternberskou, zábřežskou, zlínsko-světlovskou a lukovskou. K poslední z nich patřil Jindřich ze Šternberka, pán na Holešově, který zemřel r. 1574 jako poslední mužský potomek moravských Šternberků.

Rod, žijící v Čechách, se ve 2. polovině 14. století rozdělil na dvě hlavní větve — holickou a konopištskou. Starší linie konopištské větve vymřela po meči r. 1830 Františkem Josefem hr. ze Šternberka-Manderscheidu. K mladší linii, založené Františkem Leopoldem Šternberkem (1680—1745), patří i malenovičtí Šternberkové. První z nich, Leopold (1770—1858), syn Adama Františka Arnošta, dědic rozsáhlého pozemkového majetku, koupil r. 1804 Malenovice s Pohořelicemi. Výčet jeho majetku, který zdědil, je pozoruhodný. Patřily mu velkostatky Častolovice, Zámuky, alodní statky Žirovnice, Červený Hrádek, Skalice a Církvice, pražské pa-

láce na Hradčanech a na Malé Straně a kromě toho kapitál 130.000 zl. Svým hlavním sídlem však učinil zámeček v Pohořelicích, z Malenovic byla pak centrálně řízena správa všech jeho statků. Se svou manželkou, Karlou hr. z Wallsegu (1781—1857), a s většinou svých dětí byl pohřben v rodinné hrobce na malenovickém hřbitově. I stejnojmenný Leopoldův syn (1811—99) sídlil obvykle v Pohořelicích. Jeho manželkou byla kněžna Luisa Hohenlohe-Bartenstein-Jagstberg (1840—73). Jejich syn, opět Leopold (1865—1937), přenesl však své sídlo i správu statků do Častolovic v Čechách. Malenovice s Pohořelicemi vlastnili Šternberkové do r. 1945.⁴⁾

Následující tabulka uvádí pro náš přehled nejpodstatnější část rodokmenu mladší linie konopištské větve rodu. Jména malenovických Šternberků jsou označena čísly, znamenající pořadí, v jakém jsou řazeny jejich náhrobky v kapli a v našem popise. Pro lepší představu připojujeme ještě schéma půdorysu kaple s vyznačením polohy všech uvedených památek. Práci doplňují fotografie a kresby dvou bronzových heraldických reliéfů, odcizených na podzim r. 1982.

Jednotlivé náhrobní desky uvádíme v pořadí zleva od vstupu do kaple. Text, který je na nich vyznačen v majuskulí, přepisujeme velkými tiskacími písmeny, na řádky vyznačené tamtéž kurzívou upozorňujeme v popise. Údaje odpovídají stavu, jaký byl zaznamenán počátkem r. 1983.

Adam František Arnošt
1711—89, Žirovnice
3. m. hr. Marie Anna Wilczek
1736—1807

2
Leopold
1770—1858
majitel fideikomisu
1804 Malenovice, Pohořelice
m. hr. Karla Wallsegg
1781—1857
3

8
Mariana
1800—13

12
Rosina
1802—70
m. 1828
kn. Maxmilián
Salm-Salm

11
Konstantin
1829—39

Karla
nar. 1804
1. m. hr. Eduard
Lamberk + 1825
2. m. hr. Karel Bigot
St. Quentin + 1881

7
Adolf
1807—27

Jaroslav
1809—74
m. bar. Eleonora
Orczy
1811—65

6
Leopold
1811—99
dědic fideikomisu,
Malenovice, Pohořelice
m. kn. Luisa Hohenlohe-
Bartenstein-Jagstberg
1840—73
9

Zdeněk
1813—1900
Český Šternberk
Jemniště
m. hr. Marie Sofie Terezie
Stadion-Thannhausen
1819—73

4
Alois
1815—35

6
Leopold
1811—99
m. kn. Luisa Hohenlohe-
Bartenstein-Jagstberg
1840—73
9

5
Jaroslav
1864—91

Leopold
1865—1937
dědic fideikomisu
Malenovice, Poho-
řelice m. hr. Františka
Larisch-Mönich
1873—1933

10
Jaroslav
1900—43
Malenovice, Pohořelice
m. Marie Grošová

Marie Karla
1837—92
m. hr. Jan Thun-
Hohenstein

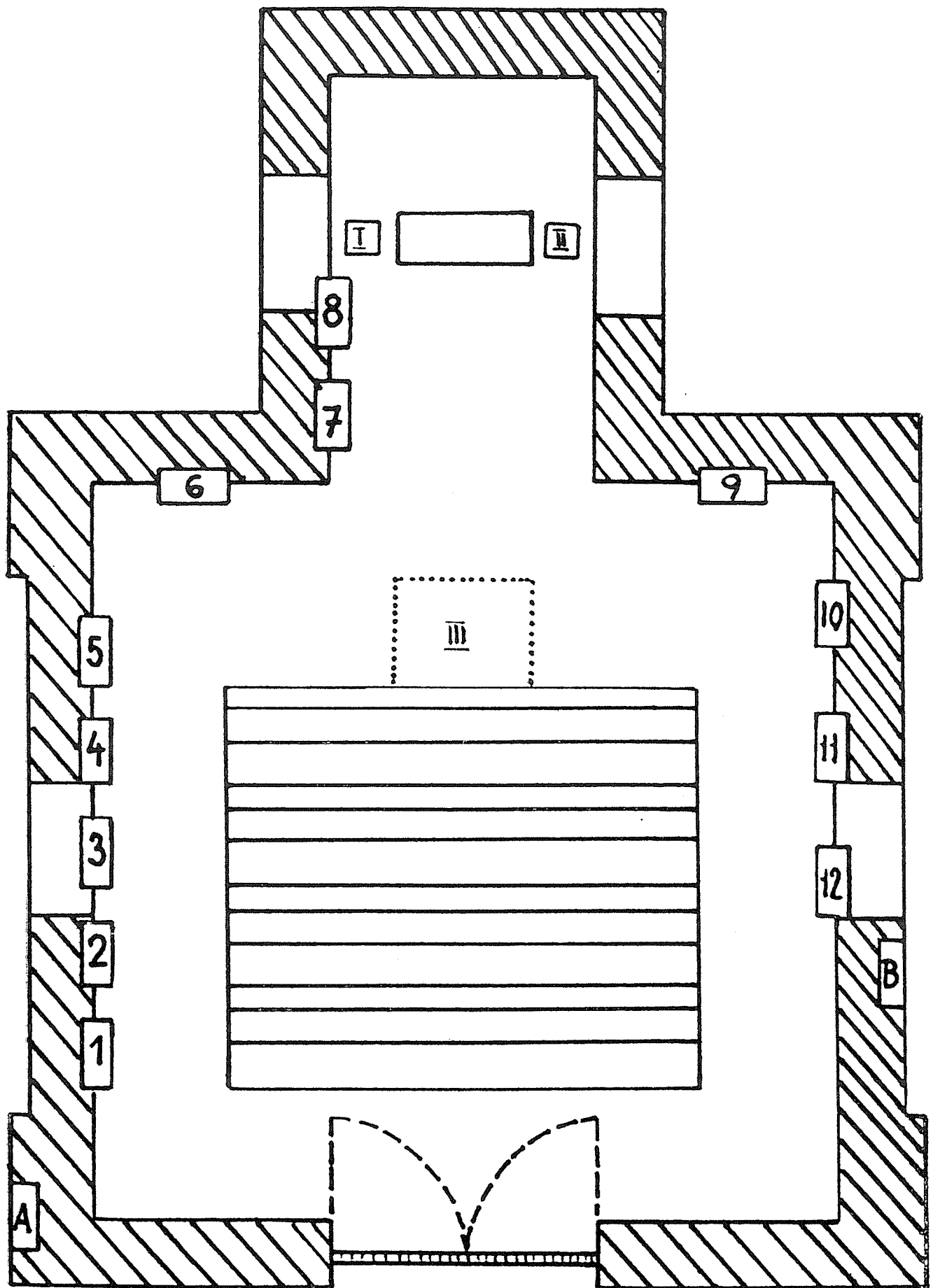
Adalbert Václav
1868—1929

1
Jindřiška
1869—70
1

Eleonora
nar. 1873
1. m. 1891 kn. Hugo
Salm-Reifferscheid + 1903
2. m. 1907 hr. Alexandr
van der Straten-Ponthoz

Kaple sv. Rozálie, Gottwaldov-Malenovice

- I—12: náhrobní desky Šternberků a spřízněných rodů
A, B: náhrobní desky na vnějších zdech
I, II: kameny s textem v portálu
III: vchod do krypty



1. Jindřiška hr. ze Šternberka (1869—70)

(Obr. č. 2)

Obdélníková deska z černého mramoru o rozměrech 100 × 55 cm s desetiřádkovým německým nápisem. Písmena zlatě polychromována, v horní části desky viditelné stopy po odlomeném šternberském znaku s hrabčí korunou [kompletní ještě v létě 1982].

Lasset die Kleinen zu mir kommen
denn Ihrer ist das Himmelreich.

HENRIETTE

Gräfin von Sternberg

geb. am 4. Juni 1869,

gest. am 4. April 1870.

Der Herr hat sie gegeben,
der Herr hat sie genommen,
der Name des Herrn sei gepriesen!

2. Leopold hr. Šternberk (1770—1858)

(Obr. č. 3 a 4)

Obdélníková deska z černého mramoru o rozměrech 100 × 55 cm, stejného typu jako deska č. 1. Čtrnáctiřádkový německý nápis, písmena zlatě polychromována.



Obr. č. 2

V horní části umístěn bronzový znak Šternberků s hrabčí korunou (vylomeno r. 1984). Osmý a devátý řádek proveden kurzívou.

„Ich bin die Auferstehung und das Leben“ —
spricht der Herr —“ wer an mich glaubt



Obr. č. 3



Obr. č. 4



Obr. č. 5

wird leben, wenn er gleich gestorben ist.

Joh. XI. 25.

Leopold

Graf Sternberg

k. k. Kämmerer.

geboren 24. September 1770,

gestorben 18. Februar 1858.

Der Bund der Herzen durch christliche
Liebe geschlossen, lösset sich nie; daher
lasset uns beten in Gemeinschaft
für Denjenigen, der uns im Leben so fromm
und mild erschien.

3. Karla hr. Wallsegg (1781—1857)

(Ohr. č. 5 a 6)

Obdélníková deska z černého mramoru o rozměrech 100 × 55 cm, stejného typu jako desky číslo 1 a 2. Dvanáctiřádkový německý nápis, písmena zlatě polychromována. V horní části umístěny alianční znaky Šternberků a Wallseggů pod hraběcí korunou (koruna odlomena roku 1982, znaky r. 1984). Devátý a desátý řádek proveden kurzívou.

„Selig sind die Todten, welche im Herrn
sterben! Von nun an sollen sie ruhen von
ihren Beschwerden, denn ihre Werke
folge ihnen nach“.

Offenb. 14. 13.

Caroline

Gräfin Sternberg

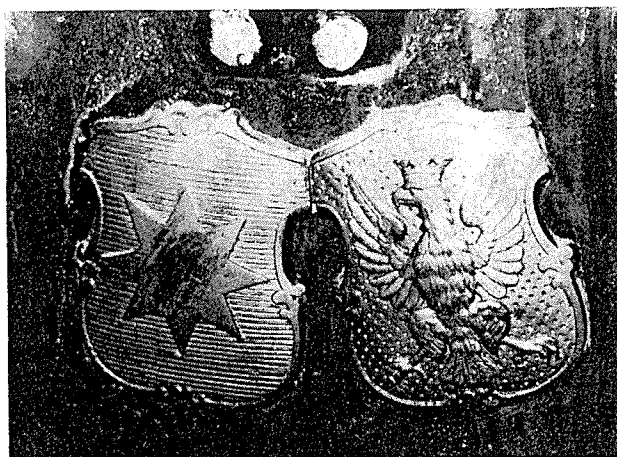
geb. Gräfin Wallsegg

geboren 19. Jänner 1781,

gestorben 2. Juni 1857.

Vergeltet mit Liebe im Gebet.

Was Liebe euch so reichlich gab im Leben!



Obr. č. 6



Obr. č. 7

4. Alois hr. Šternberk (1815—1835)

(Obr. č. 7 a 8)

Obdélníková deska z černého mramoru o rozměrech 166 × 55 cm, obdobného typu jako desky č. 1, 2 a 3. Třináctiřádkový německý nápis, písmena zlatě polychromována, v horní části umístěn bronzový šternberský znak s hraběcí korunou (reliéf odlomen r. 1984, zároveň byla deska stržena ze zdi a její horní část byla uražena). Jedenáctý a dvanáctý řádek proveden kurzívou.

In Grab erlischt des Lebens Schmerz und Lust,

Doch ruhig schläft darin, der sich bewusst



Obr. č. 8

Dass er des Herzens Reinheit, ungetrübt
Dem Schöpfer aller Herzen wieder giebt
Durch Thränen spricht die Hoffnung zu den Seinen,
Ihr werdet wieder vor Gott euch vereinen.

ALOYS GRAF STERNBERG,

Hörer der Rechte,
geboren den 19ten May 1815,
gestorben den 7ten Febr. 1835.

Ohne Gotes Wille fällt kein Sperling vom Dach,
und kein Haar von deinem Haupt.

Mathäus — 10. Cap. 29. bis 30. Vers.

5. Jaroslav hr. Šternberk (1864—1891)

(Obr. č. 9)

Obdélníková, snad mramorová černá deska, nahoře půlkruhově ukončená, o rozměrech: 97 × 40 cm. Devatenáctířádkový německý nápis, písmena zlatě polychromována, čtrnáctý řádek proveden kurzívou. Deska je vsazena do bohatě zdobeného, 18 cm širokého šedého, zřejmě sádrového, rámu s esovitými plotencí a vegetabilním motivem. Celý náhrobek je nahoře ukončen 58 cm vysokým nástavcem s kartuší a křížem, zhotoveným snad ze stejného materiálu jako ozdobný rám. Doprostřed kartuše rozměrů 24 × 43 cm je komponován oválný štít se šternberskou hvězdou, nad ním hrabčí koruna. Dole je náhrobek zakončen dvěma ozdobnými soklíky. R. 1984 byla černá deska uprostřed proražena a byl zjištěn pokus o vylomení nástavce se šternberským znakem.

Der Herr hat ihn gegeben,
der Herr hat ihn genommen,



Obr. č. 9

der Name des Herrn sei gebenedeit
Jaroslav

GRAF von STERNBERG

k. u. k. Kämmerer, k. u. k. Lieutenant a. D.
geboren am 17. September 1864,
gestorben am 2. November 1891.

Du hast ihn uns geliebt, o Herr, und
er war unser Glück., Du hast ihn
zurückgefordert und wir gaben ihn
Dir ohne Murren, aber das Herz voll
Wehmuth

Heil. Hieronymus

Lass ihn eingehen, Deinen Diener
Jaroslav, o Herr, in die unendliche
Seligkeit, in welcher er bitten
möge für Alle, die er tiefbetrübt,
zurückgelassen hat.

6. Leopold hr. Šternberk (1811—99)

(Obr. č. 10)

Náhrobek zcela shodný s předešlým (č. 5). Nápis německý, dvacetipětířádkový, písmena zlatě polychromována. Kromě prvního, třináctého a posledního řádku jsou provedena kurzívou. Pod šternberským znakem, umístěným v kartuši o rozměrech 25 × 35 cm, je zavěšen odznak řádu Zlatého rouna. Tato památka zůstala dosud neporušena.

Leopold Reichsgraf von Sternberg
k. u. k. Kämmerer, k. u. k. wirkl. Geheimrath.

k. u. k. General der Cavallerie, Inhaber des Dragoner
Regiments Graf Montecuccoli Nro 8, erbliches
Mitglied des Herrenhauses des Reichsrathes, Ritter
des Ordens vom Goldenen Vliesse, des Militär-Maria
Theresien-Ordens in Brillanten, des Leopold-
Ordens (K.-D.), Ordens der Eisernen Krone II. Cl.
(K.-D.), des Militär-Verdienstkreuzes (K.-D.) des kais.
russischen Stanislaus Ordens I. Cl., des kais.
russischen Annen-Ordens II. Cl. (K.-D.) des königl.
preussischen Rothen Adler-Ordens I. Cl. etc. etc.

geb. am 22. Dezember 1811, gest. am 21. September 1899.

„Ein Schlaf nur ist des Menschen Tod,
der treu gelebt dem lieben Gott;
er schafft Ruh dem Müden,
und führt zum ewigen Frieden.

Weint Kinder nicht! denkt Wiedersehen,
die Todten werden auferstehen!“

Wir danken Gott, das du unser warts, ja
mehr, dass du unser bist, denn Alles lebt
dem lieben Gott und wer immer heimkehrt,
bleibt in der Familie. (heil. Hieronymus)
O, Herr, schenke seiner Seele die ewige Ruhe.

7. Adolf hr. Šternberk (1807—1827)

(Obr. č. 11)

Obdélníková deska z šedého mramoru s výrazným žil-

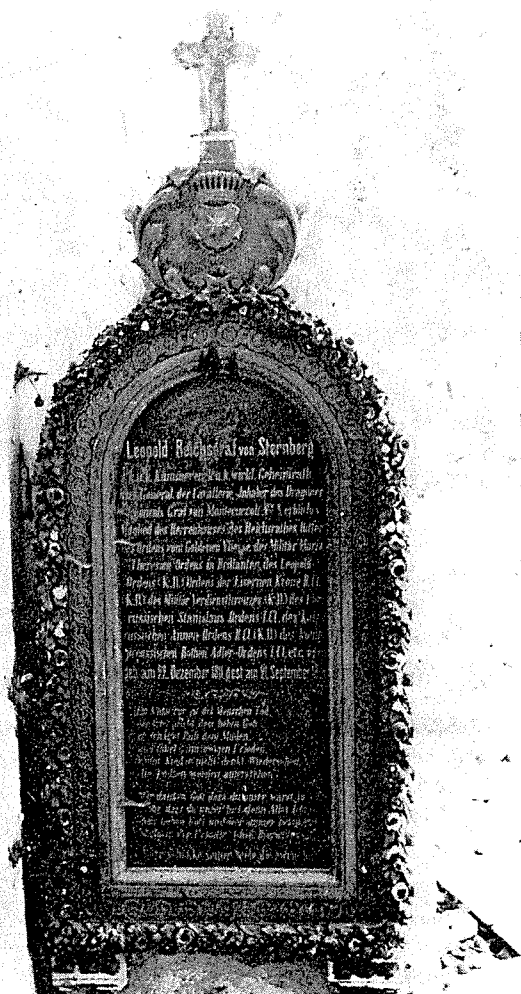
kováním o rozměrech 94 × 55 cm. Šestnáctiřádkový
německý nápis provedený kurzívou, písmena zlatě poly-
chromována. V horní části desky viditelné stopy po od-
lomeném znaku, který byl zcizen již před r. 1982.

Es liegt diesem engen Raum
Ein junger blüthenvoller Baum.
Der Sturm hat ihn zerknickt,
Doch eines grossen Gärtners Hand
Werpflanzt ihn in ein bessers Land
Du gingst voran wir folgen Dir,
Unstätt und flüchtig wallen wir
Auf dieser Pilgerbahn hinab
Zum guten Sohn ins stille Grab.
Adolph Graf von Sternberg k. k.
Lieutenant des Fürst Schwarzenberg
Uhlanen-Regiments
geb: den 25ten May 1807,
gest: den 22ten Februar 1827.
Wer der Jugend lebt stirb nie
Stürb er noch so jung — zu früh.

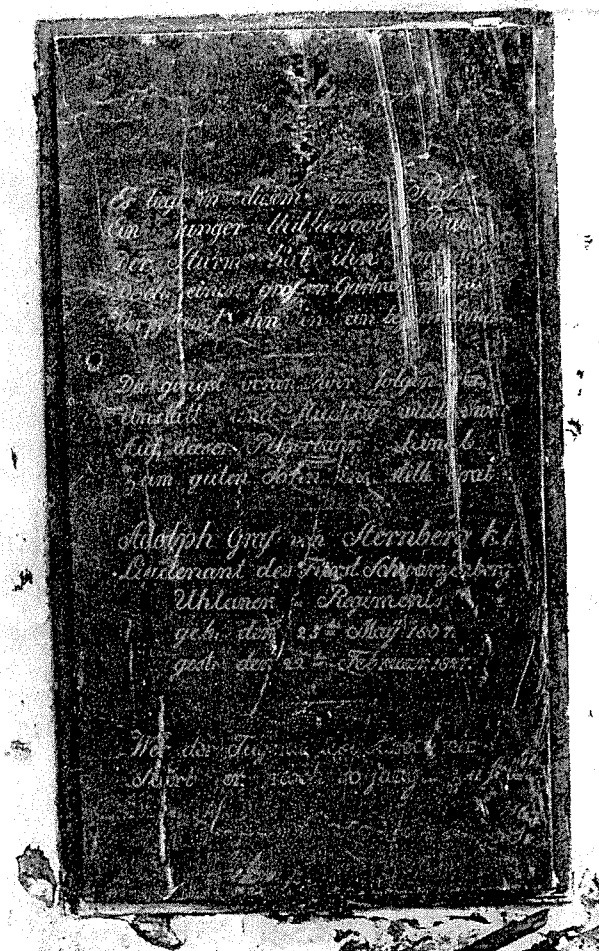
8. Mariana hr. ze Šternberka (1800—1813)

(Obr. č. 12)

Žlutá, obdélníková kamenná deska (91 × 52 cm), se
světlošedým kamenným ozdobným rámem o celkovém
rozměru 109 × 70 cm. Kurzívou provedený německý



Obr. č. 10



Obr. č. 11

nápis je patnáctiřádkový, bez polychromie písmen. Před rokem 1982 byla horní část desky ozdobena znakem Šternberků, jehož podobu, stejně jako u předešlého (deska č. 7) neznáme.

Da liegt sie nun, die wir geliebt
Die gute, die uns nie betrübt
Als da sie sterbend von uns schied
Ihr Herz was liebend, fromm und vein
Sie wird uns unvergesslich seyn
Der guten Tochter
Marianne Fräulein Gräfin von Sternberg
gebo-den 31=May 1800,
gest-den 16=Sept 1813.
Setzen dieses Denkmahl
Ihre zärtlichen Aeltern
Evang. Lukas Cap. VIII V:52
Und sie weinten Alle. Jesus aber sprach:
Weinet nicht. Eure Tochter ist nicht tod,
Sie schläft nur.

9. Luisa kn. Hohenlohe-Bartenstein-Jagstberg (1840—73)

(Obr. č. 13)

Černá, mramorová náhrobní deska v šedém ozdobném rámu, nahoře s nástavcem, téhož typu jako č. 5 a 6. Nápis německý, šestnáctiřádkový, písmena zlatě polychromována. Kromě prvního, druhého a částečně třetího řádku (slovo Jagstberg) je nápis proveden kurzívou. V kartuši o rozměrech 22 × 39 cm jsou umístěny dva oválné štítky s aliančními znaky rodů Šternberk a

Hohenlohe, nad nimi hraběcí koruna. Také tato památka zůstala dosud neporušena.

Louise Gräfin Sternberg geb.
Fürstin Hohenlohe-Bartenstein-
Jagstberg, geboren am 21. August 1840,
gestorben am 16. Jänner 1873.
Selig sind, die im Herrn sterben,
denn ihre guten Werke folgen ihnen nach . .

Apoc. 14. 13

Ihre Seele war Gott wohlgefällig
darum eilte er, sie aus der Mitte
der Lasten hinwegzunehmen.

Weish. 14

Ist jemand unter euch traurig
so bete er.

Jak. 5. 10

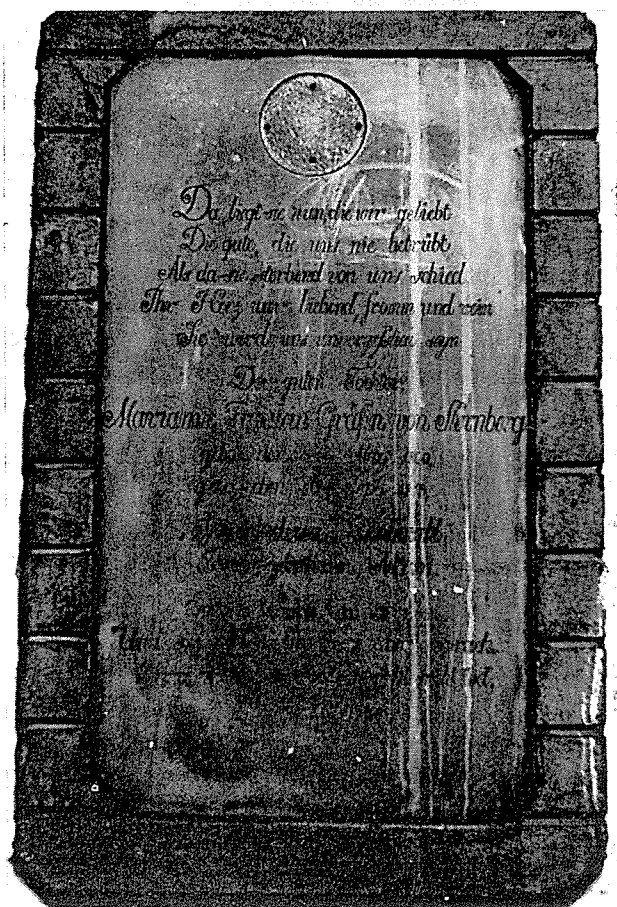
Das ewige Licht leuchte ihr.

Heil. Kirche

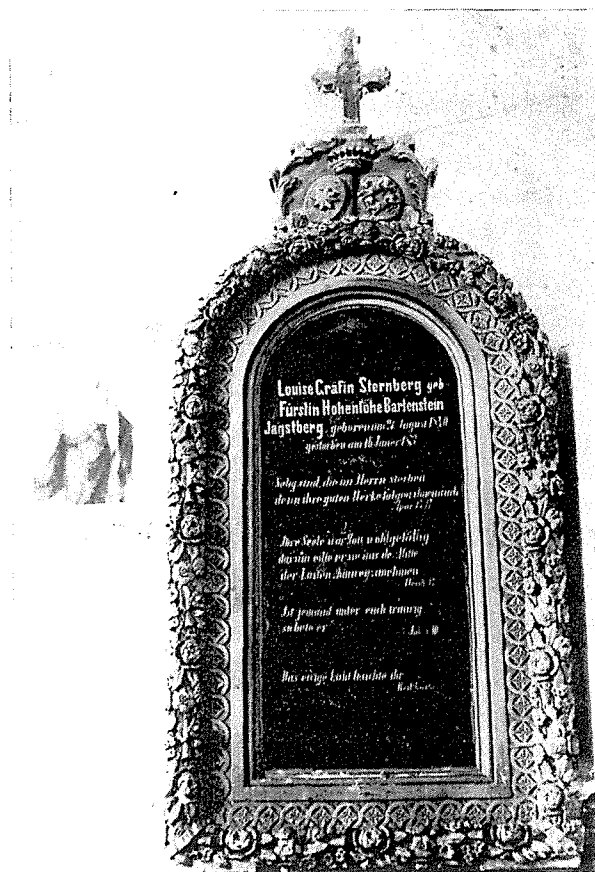
10. Jaroslav hr. Šternberk (1900—1943)

(Obr. č. 14 a 15)

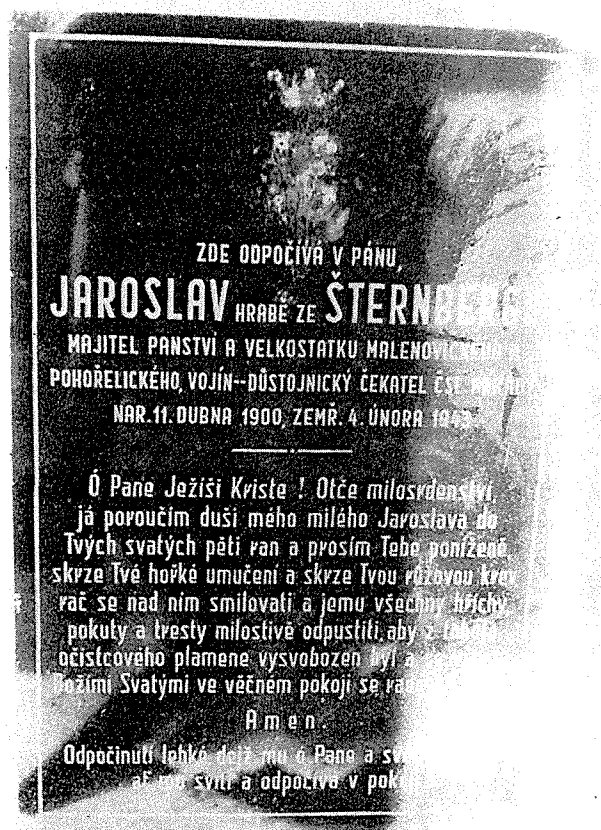
Obdélníková deska z černého leštěného mramoru o rozměrech 100 × 66 cm, s českým, šestnáctiřádkovým nápisem. Obruba kolem nápisu i písmena zlatě polychromována. V horní části desky stopy po odlomeném a zničeném šternberském znaku s hraběcí korunou. Byl zhotoven z bronzového plechu a jeho zbytky byly nalezeny na podlaze pod náhrobkem.



Obr. č. 12



Obr. č. 13



Obr. č. 14



Obr. č. 16



Obr. č. 15

ZDE ODPOČÍVÁ V PÁNU,
JAROSLAV HRABĚ ZE ŠTERNBERGU,
 MAJITEL PANSTVÍ A VELKOSTATKU MALENOVICKÉHO A
 POHOŘELICKÉHO, VOJÍN — — DŮSTOJNICKÝ ČEKATEL
 ČSL. ARMÁDY,
 NAR. 11. DUBNA 1900, ZEMŘ. 4. ÚNORA 1943.

Ó Pane Ježíši Kriste! Otče milosrdenství,
 já poručím duši mého milého Jaroslava do
 Tvých svatých pěti ran a prosím Tebe ponížene,
 skrze Tvé hořké umučení a skrze Tvou růžovou krev,
 rač se nad ním smilovati a jemu všechny hříchy,
 pokuty a tresty milostivě odpustiti, aby z tohoto

očistcového plamene vysvobozen byl a se všemi
 Božími Svatými ve věčném pokoji se radovati mohl.

Amen.

Odpočinutí lehké dejž mu ó Pane a světlo věčné
 ať mu svítí a odpočívá v pokoji.

Nad náhrobní deskou Jaroslava Šternberka [č. 10] je
 umístěna malá nápisová pamětní deska jeho příbuzného,
 dr. Jindřicha Groše, který zemřel r. 1950. Zdá se, že
 v kapli pohřben nebyl. Marie Grošová, manželka Jaro-
 slava Šternberka, žila dle svědectví současníků ještě
 v sedmdesátých letech a kapli navštěvovala.

Deska je zhotovena z tmavého leštěného mramoru
 s výrazným žilkováním, má rozměry 38 × 45 cm a tří-
 řádkový český majuskulní nápis. Písmena jsou stříbrně
 polychromována.

DR. JINDŘICH GROŠ
 ZEMŘEL V LEDNU 1950
 BUDIŽ MU ZEMĚ LEHKÁ!

Následující dvě náhrobní desky, poslední ze štern-
 berského souboru patří Rosině, dceři Leopolda Štern-
 berka (+ 1858) a Karly Wallseggové (+ 1857), provda-
 né za Maxmiliána knížete ze Salm-Salmu, a jejich de-
 setiletému synovi Konstantinovi. Pro úplnost se ještě
 zmiňujeme o dvou kamenech, původně vsazených do
 podlahy oltářního výklenku, r. 1982 vytrhaných, avšak
 ponechaných na místě. Jedná se o kameny s německý-
 mi pamětními nápisy. Minuskulní nápisy se vztahují k
 osobě kněžny Luisy z Hohenlohe-Bartenstein-Jagstbergu
 (+ 1873) a její dcerky Jindřišky (+ 1870).



I)
Gräfin Louise
Sternberg
1873

II)
Gräfin Henriette
von
Sternberg
4. April 1870

11. Konstantin kn. Salm-Salm (1829—1839)

(Obr. č. 16 a 17)

Obdélníková deska z černého mramoru, obdobného typu jako č. 1—4, avšak se silnou zlatou ohrubou po okraji, o rozměrech 100 × 55 cm. Nápis je německý, čtrnáctiřádkový, písmena jsou zlatě polychromována. V horní části desky zřetelné stopy po odlomeném bronzovém reliéfu knížecího znaku Salm-Salmů. K odcizení došlo na podzim r. 1982, při posledním vloupání se vandalové pokusili dokonce celou desku strhnout ze zdi, zůstala však na svém místě.

CONSTANTIN

Prinz

zu

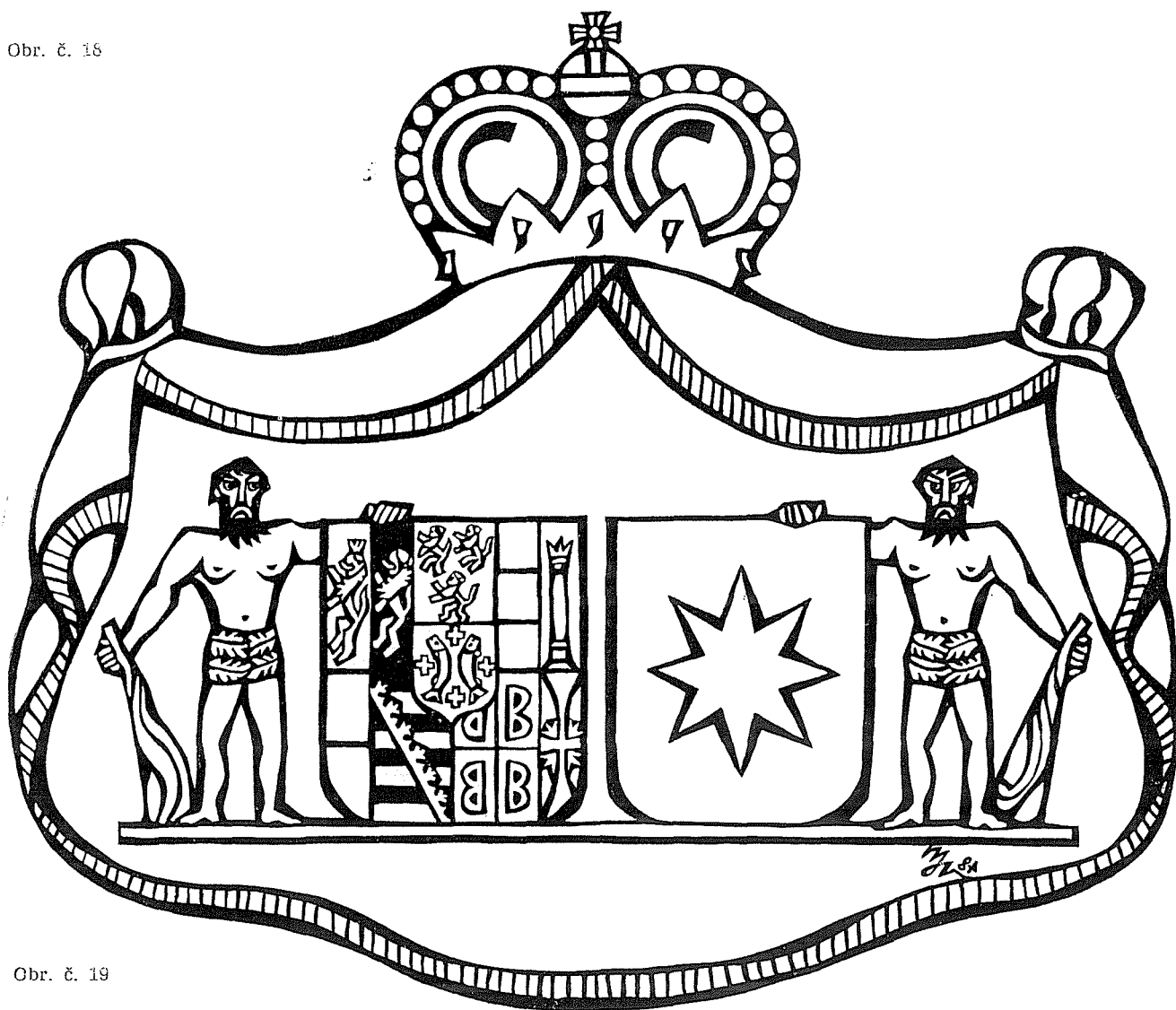
SALM SALM,

geboren den 27ten März 1829.

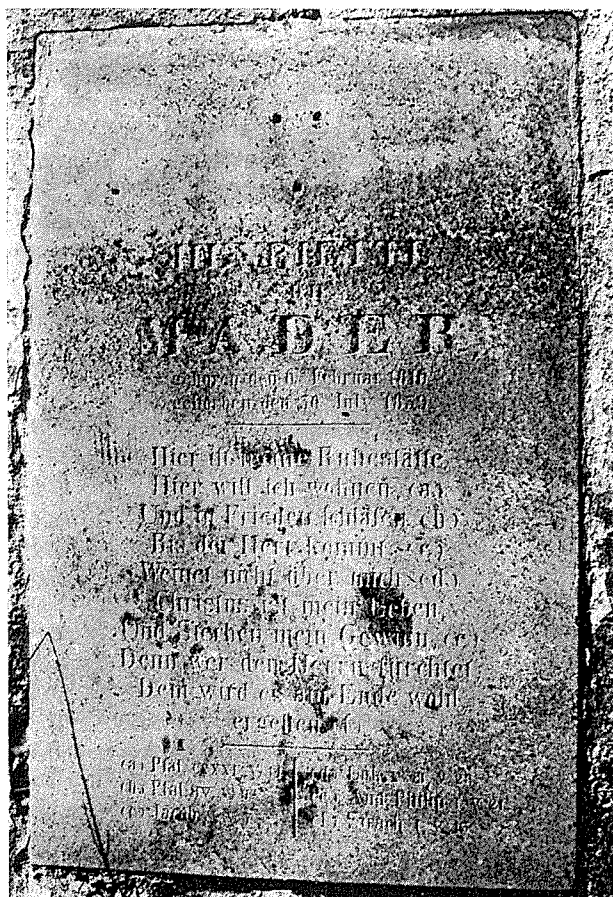
gestorben den 18ten Jänner 1839.

Nimmermehr wird der Tod über mich herrschen, (*)
denn ich gehe zu Vater. (**)

Obr. č. 16



Obr. č. 19



Obr. č. 20

Weine nicht Mutter, dein Sohn wird glücklich
anlangen, und deine Augen werden ihn
wiedersehen. (***)

(*) Paulus an die Römer Capitel VI, 9 Vers.

(**) Johannes Cap. XVI, 16 Vers.

(***) Tobias Cap. V, 26 Vers.

12. Rosina kn. Salm-Salm, roz. hr. ze Šternberka (1802—1870)

[Obr. č. 18 a 19]

Obdélníková deska z černého mramoru, typově shodná s předešlou (č. 11), shodných rozměrů 100 × 55 cm. Má německý, desetiřádkový nápis, písmena jsou zlatě polychromována. V horní části desky stopy po odlomeném a zcizeném bronzovém reliéfu s aliančními znaky Salm-Salmů a Šternberků se štítonoši, položenými na knížecí plášť s korunou. Stejně jako u předešlé památky byl reliéf odcizen na podzim r. 1982, kdy byla i samotná deska stržena ze zdi a rozbita. Kurzívou je proveden pouze poslední řádek.

ROSINE PRINCESSIN

zu

SALM SALM

geb. 4. Mai 1802

gest. 15. Oktober 1870

So seid Ihr jetzt traurig ich werde
Euch aber wiedersehen, dann wird
Euer Herz sich erfreuen, und diese
Freude soll Euch niemand nehmen.

Joh. 16. 22.



Obr. č. 21

Na vnější obvodové zdi kaple, vlevo od hlavního vchodu se dochovala náhrční deska, patřící snad dceři některého ze šternberských úředníků z poměrně neznámého šlechtického rodu von Mader —

A. Jindřiška v. Mader (1816—1839)

[Obr. č. 20]

Jde o obdélníkovou desku ze šedého, již zvětřelého mramoru, o rozměrech 93 × 61 cm. Nápis je německý, osmnáctiřádkový, bez polychromie písmen. V horní části byl kdysi umístěn rodový znak zemřelého. Ten byl však vylomen a zcizen ještě před naší první návštěvou v r. 1982.

HENPIETTE

von

MADER

geboren den 6ten Februar 1816.

gestorben den 30ten July 1839.

Hier ist meine Ruhestätte,

Hier will ich wohnen, (a)

Und in Frieden schlafen, (b)

Bis der Herr kommt, (c)

Weinet nicht über mich, (d)

Christus ist mein Leben,

Und Sterben mein Gewinn, (e)

Denn wer den Herrn fürchtet,

Dem wird es am Ende wohl,

ergehen. (f)

(a) Psal: CXXXI, V. 11.

(b) Psal: IV, V. 9.

(c) Jacob: V, V. 7.

(d) Luk. XXIII, V. 28

(e) Ahd. Philip: I, V. 21.

(f) Sirach I, V. 15.

Do vnější obvodní zdi kaple, vpravo od hlavního vchodu byl zasazen náhrobní kámen Karla Bernackého, vrchního správce malenovického panství, zemřelého r. 1833 —

SRDEČNE WAŽNOSTI
OD PANA SWEHO
TENTO KAMEN POLOŽEN GEST

.....
..... BREZNA 1770
..... 1833

B. Karel Bernacký (1770—1833)

(Obr. č. 21)

Zvětralá, místy nečitelná deska ze světlého pískovce, o rozměrech 98 × 67 cm, se čtrnáctiřádkovým českým nápisem vytesaným v majuskulích.

ZDE W PANU ODPOČIWA
PAN KAREL BERNATZKI
WRCHNI PANSTWI MALENOWICKEHO
MANZEL A OTEC DOBROTIWY
WIERNY SPRAWEDLIWY WUBEYC
MILOWANY AUŘADNIK
GEMUZ
NA DUKAZ WDECN/OS/TI

POZNÁMKY:

- 1) V. Prasek, Paměti Malenovic a Pohořelic, Vel. Meziříčí 1883, s. 142.
- 2) Státní archiv v Brně. Průvodce po archivních fondech, sv. 2, Praha 1964, s. 271—274.
C. v. Wurzbach, Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, sv. 38, Vídeň 1879, heslo „Sternberg“ — gen. tab. č. 2. Gothaisches genealog. Taschenbuch des Gräfl. Häuser, roč. 1894, s. 1035; roč. 1900, s. 793—794; roč. 1909, s. 875; roč. 1922, s. 944.
Ottův slovník naučný, díl 24, s. 777—788, heslo „Ze Sternberka“. R. Bačkovský, Bývalá česká šlechta..., Praha 1948, s. 138—139.

Miloslav Kroček

Jak byla vydlážděna »císařská« silnice v Moravské Ostravě

Od roku 1803 procházela Moravskou Ostravou nová, po dlouhých letech dostavěná, říšská — „císařská“ — silnice, spojující Opavu s Těšínem a vylýbající se Hlučínu, zabranému v r. 1742 Pruskem. Bdělý erár si popšíšil s preventivním ohlášením svých daňových nároků, souvisejících s touto komunikací. Ve 2. polovině 18. století byl pro obce, jimiž procházely říšské silnice, uzákoněn roční příspěvek do silničního fondu, z něhož erár hradil údržbu těchto silnic. Věc se však týkala obou stran jen tehdy, běželo-li o vozovku dlážděnou. Zajímavý dopis krajského úřadu v Hranicích ilustruje tento stav v Moravské Ostravě. List je psán 20. 5. 1803 a říká se v něm, že dosud není průjezdná silnice v Moravské Ostravě z hlediska údržby zahrnuta do příspěvkového seznamu proto, že tehdy, když tento seznam byl sdělován krajským úřadům, byla průjezdná silnice procházející Moravskou Ostravou opuštěná a ponechána svému osudu. Když však je tato silnice nyní v celé délce až do Těšína opět obnovena, uplatňuje se u ní předpis z nejvyššího dvorského dekretu z 21. 5. 1796, dle něhož má město přispívat na údržbu silnice ročně 115 zl. 54 kr. vídeňské měny. Magistrátu se ukládá, aby příspěvek — až bude dláždění této průjezdné silnice hotovo — začal ihned odvádět krajskému úřadu.

Dlažba z říčního kamene z Ostravice se pak kladla do října 1804 a město platilo příspěvek od 1. 11. téhož roku ukázněně ve výši stanovené v r. 1803 a nepřetržitě až do konce r. 1842. Nicméně, úřední ko-

respondence z té dlouhé doby prozrazuje, že péče o silnici z Opavy do Těšína nebyla nijak vzorná. Tak A. Schmid, úředník panství Petřvald (k němuž patřil Zábřeh), si v r. 1813 stěžuje ostravskému magistrátu, že cesta Novou Vsí, neopravovaná prý od nepaměti, je už zcela nesjízdná, takže formani jedoucí z Opavy do Frýdku se jí vyhýbají po polních cestách i po osetých polích, čímž činí velkou škodu zábřežským sedlákům. Ani na území města nebyl stav silnice asi nijak lepší. Silniční komisař Martin Stříž žaluje 15. 7. 1818 na hostinského L. Heruta od Zeleného stromu na Vítkovickém předměstí (dům č. 29), že se nestará o plot svinského tržiště (prostor mezi dnešním hotelem Palace a divadlem), takže vepří chodí po silnici a poškozují rytím silniční příkopy. Tentýž státní úředník a zároveň ostravský měšťan Stříž (majitel šenkovního domu č. 67 na náměstí) si 17. 9. 1820 opět stěžuje magistrátu, že sotva bylo dláždění říšské silnice s velkou námahou opraveno, už ranozí páni měšťané v Dlouhé a Kostelní ulici i na náměstí nečistí žlaby či příkopy, podle svých domů, takže voda se vylévá na vozovku a vyplavuje dlažební kameny.

Říšská silnice procházející Moravskou Ostravou měla tehdy jistě daleko nejen do pohlednosti, ale i do sjízdnosti. Před vstupem do předměstí byla jen šterkovaná, od hostince U zeleného stromu pak vydlážděná po celé křivolaké trase Velkou ulicí, náměstím podle radnice a pošty v měšťanském domě č. 29, posléze Kostelní ulicí a branou Kostelní až ke starému dřevěnému mostu

přes řeku Ostravici. Kromě křivolakosti trpěla značně malou šířkou — mezi domy č. 67 a 9 byla Velká ulice jen asi 5,60 m široká a průjezdná šířka obnášela jen 4,75 m, mezi domy č. 29 a 19 na začátku Kostelní ulice dokonce jen 4,40 m.

Vzhledem k prudkému nárůstu dopravního ruchu po roce 1830, kdy průjezdní ulice města byly plny vozů s uhlím pro novou Rudolfovu huť ve Vítkovicích, stala se stávající trasa naprosto nedostatečnou. Od roku 1836 do r. 1842 se připravovala a realizovala stavba nové průjezdní silnice. Vznikala s převelikými potížemi, v nepochopení, odporu a obstrukcích na straně měšťanů, jejichž reality byly dotčeny novou trasou, ale ovšem i v byrokratické atmosféře oplývající pomalostí v řešení, ale zato tvrdostí úřadů k občanům. Úřední aparát byl velmi přebujelý, plodil haldy listin, v nichž nezřídka se puntičkářsky, mnohohlavně a opakovaně dávaly malicherné úkoly, jakoby s potěšením z korespondování. S podivem je, že i o zcela nepatrných záležitostech rozhodovala nejvyšší dvorská kancelář, případně zemské gubernium. Mezi nimi a ostravským magistrátem figuroval ještě krajský úřad v Hranicích, daňový výběrčí úřad tamtéž, provinční stavební ředitelství v Brně, silniční komisariát v Těšíně, krajská pokladna tamtéž. I c. k. silniční komisař Haradauer v Těšíně mohl poroučet ostravskému magistrátu, ba i na c. k. silničního mistra Uhlíka byli městští notáblové krátkí. Není proto divu, že mezi městem a silničním komisariátem jakožto investorem silničních prací docházelo k nevůli a k častým sporům.

Po několikeré změně původně navržené nové průjezdní trasy, po jejím definitivním umístění do osy Prostřední uličky a po nekonečných průtahích s demolicemi dvanácti překážejících domů, které vyvolaly málem občanskou rebelii, byla konečně silnice hotova na podzim r. 1842. Zůstala však bez dlažby (s výjimkou úseku přes náměstí, neboť toto bylo celé vydlážděno říčním kamenem již v r. 1839). Magistrát jakožto dobrý hospodář si však pospíšil a už v říjnu téhož roku hlásil své vrchnosti, že nová průjezdní silnice je hotová a proto nehodlá dále odvádět příspěvek 115 zl. 54 kr. na údržbu dlážděných říšských silnic, protože nová silnice je jen šterkovaná a stará průjezdní trasa „zajde“. Byl to však zbytečný rekurs, protože už rok nato byl tento druh daně všeobecně zrušen.

Spor o podíl města na financování státního dláždění, v němž magistrát hledal zastání — ovšem marně — až u císařského majestátu, oddálil provedení dlažby až na rok 1847. Do té doby Ostraváci chodili a formani jezdili jen po šterku a brodili se hlubokým blátem nebo prachem. Nejkritičtější byla situace v Prostřední ulici, kde domy č. 57 až 63, regulací nedotčené, ale postavené na původním terénu ulice, ocitly se po postavení nové vozovky hluboko pod její úroveň (u domu č. 63 až 120 cm), takže z uliční strouhy, která běžela 80 cm nad úroveň podlah jejich bytů, pronikala vlhkost i voda do zdí domů. Strohé odmítnutí jejich žádosti o odškodnění ze strany krajského úřadu, který ji prohlásil za nehodnou pozornosti, názorně ilustruje, jaký byl vztah tehdy mezi vrchností a poddanými.

Je možné, že odsun položení dlažby byl ovlivněn i osudem nového mostu přes řeku. Jeho projekt vznikl již na konci 30. let, jeho umístění bylo známo a trasa nové průjezdní silnice s ním počítala, k němu také směřovala, leč dvorská kancelář už v r. 1840 zamítla

jeho realizaci z několika příčin — pro rozpočtovaných 41.589 zl. nelze najít úhradu, stanovisko k stavbě bude vhodné učinit až po dokončení nové průjezdní silnice a konečně, nynější dřevěný most není prý natolik poškozen, aby nemohl ještě sloužit. K zahájení stavby tohoto nového řetězového mostu došlo téměř současně se zahájením akce vydláždění městského úseku císařské silnice, v roce 1847.

Propustnost průjezdní trasy městem se zřízením nové silnice podstatně zvětšila. O šířkách staré „chaussée“ jsme se zmínili, nová silnice má průjezdnou šířku vlastní vozovky 8,20 m až 9,46 m.

Ať už byl popud k rozhodnutí o zlepšení stavu průjezdní silnice jakýkoli, silniční komisariát v Opavě dle příkazu nadřízeného úřadu z 21. 6. 1846 vypracoval rozpočet na vydláždění dosavadní šterkované erární silnice přes město Moravskou Ostravu. Rozpočet má datum 30. 3. 1847, je velmi obsáhlý, výmluvný a poskytuje dobrý obraz celé akce, nejen z pohledu technického.

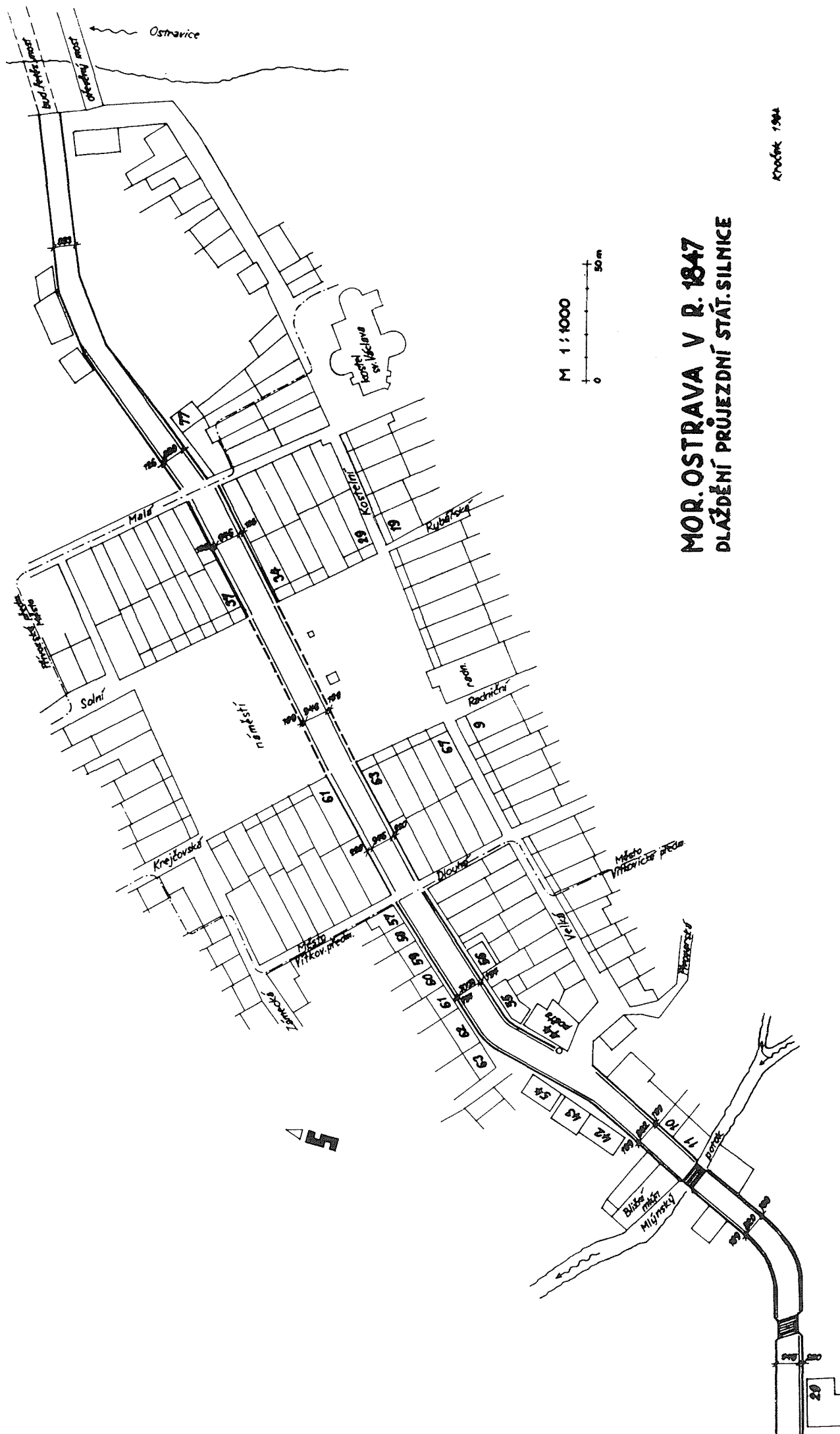
V průvodním dopise je zajímavá zmínka o dělnické mzdě. Říká se tu, že pro erární silniční stavby je povolena dělnická denní mzda 12 krejcarů, protože však v ostravském kraji nalézají dělníci v uhelných a železárenských závodech dobře placené zaměstnání, lze je k silničním pracem získat jen mzdou 16 až 18 krejcarů. Proto se v rozpočtu počítá se mzdou 16 krejcarů. Magistrát však musí tuto mzdou výslovně písemně akceptovat.

I zdůvodnění akce je pozoruhodné. Průjezd městem je mimořádně silně zatížen vzhledem k rozvinuté těžbě tří uhelných dolů v Polské Ostravě, z nichž se vozí do Vítkovic mnoho tisíc centů uhlí denně. K tomu přibývá ještě doprava různého materiálu na stavby v dolních závodech a železárnách. Proto je nutné solidní provedení a dobrý dlažební kámen, který je nejbližší na pruské půdě v lomu v Hošťálkovicích s tvrdým pískovcem, vzdáleném 8 760 m (všechny míry jsou v originále v coulech, stopách a sázích, v našem textu jsou převedeny do metrické soustavy). Valouny z řeky Ostravice nebo měkký pískovec z lomu v Polské Ostravě se pro ten účel nehodí.

Po sejmutí stávající šterkové vrstvy do hloubky 20 cm bude nová dlažba položena do pískového lože, po udusání asi 3 cm silného. Upravený kámen 20 cm vysoký bude kladen diagonálně tak, aby konvexnost vozovky byla asi 20 cm. Po stranách vlastní vozovky budou provedeny mělké žlaby většinou 1,89 m široké, jejichž vnitřní polovina (protože je používána při vyhánění povozů) bude vydlážděna rovněž upraveným kamenem, zatím co vnější polovina jen kamenem říčním. U parcel, kde nemohou být zřízeny žlaby, bude vozovka ohraničena kamennými obrubníky 39 cm vysokými (!) a 15,6 cm širokými. Obrubníky budou uloženy do hloubky 15 cm.

Dláždění průjezdní státní silnice začne ve staničení 996 sáhů (asi tam, kde je dnes křižovatka Gottwaldovy a Poděbradovy třídy) a po 812 m skončí u budoucího řetězového mostu u staničení 1425 sáhů.

Úsek od začátku dláždění až po šikmý můstek přes příkop od svinského tržiště za hostincem U zeleného stromu bude mít vlastní vozovku 9,45 m širokou, vnitřní plocha žlabu na pravé straně silnice bude 94 cm široká, vnější plocha 126 cm, na levé straně bude svah dolů, takže tu bude vozovka ohraničena obrub-



MOR. OSTRAVA V R. 1847 DLAŽDENÍ PRŮJEZDNÍ STÁT. SILNICE

KROČEK 1904

níkem. Šikmý můstek přes příkop bude široký jen 8,80 m.

V oblouku k mostu přes Mlýnský potok bude vozovka poněkud užší — 8,20 m, ale po obou stranách budou žlaby 1,89 m široké (vnitřní i vnější půle po 94 cm), takže celková šířka silnice bude tu 11,97 m. Můstek přes Mlýnský potok bude široký 9,14 m.

Dalších 20 m silnice má šířku omezenou budovou Bližního mlýna a protějších domů č. 10 a 11, takže zde bude vlastní vozovka široká 7,57 m, ale žlaby po obou stranách budou opět široké 1,89 m. Protože v dalším úseku byly původní domy č. 42, 43 a 54 v letech 1841—42 zbourány, mohla se nová silnice lépe rozvinout. Proto až k domu číslo 44, který byl v letech 1843—50 poštovním úřadem, měla vlastní vozovka šířku 8,82 m, se žlaby jako v předešlém úseku.

Naproti tomu v dalším úseku od pošty k Dlouhé ulici byl stav složitější. Vlevo stála řada domů č. 63 až 57, „utopená“ pod úrovní silnice, jak už bylo řečeno dříve. Vpravo běžel velmi zanedbaný příkop, jímž tekla hnojůvka z žump domů č. 55 a 56. Rozpočet navrhuje zde vozovku 10,08 m širokou, po obou stranách banket asi 60 cm široký a vpravo dlážděný žlab 2×94 cm jako v dřívějších úsecích, který svede odpadní vodu do nové jímky a stávajícího kanálu před poštou.

Mezi měšťanskými domy čísl. 61 a 63 bude vozovka široká 9,46 m, vnitřní plochy žlabů 94 cm, ale vnější 126 cm široké. Celkem bude zde silnice 13,86 m široká. Stejně rozměry budou platit pro průjezd náměstím a také mezi měšťanskými domy č. 34 a 37.

V dalším krátkém úseku mezi Malou ulicí a domkem č. 77 bude vozovka zúžena na 8,50 m, žlaby po obou stranách budou uvnitř 94 cm a vně 126 cm široké. Poslední úsek silnice až k budoucímu mostu má mít šířku vozovky 9,33 m.

Ceny stavebních materiálů a mzdy za práce také nejsou bez zajímavosti. Dodávka kamene z lomu v Hošťálkovicích, v úpravě jako pro řetězový most, nebyla nijak laciná. Výroba 1 kub. sáhu (6,75 m³) stála 6 zl. 8 kr., dovoz 7 zl. 6 kr. a clo 36 kr., celkem tedy 13 zl. 50 kr. Zato písek, kterého bylo třeba 2 345 vozů po 12 kub. stopách (0,4 m³), mělo město z řeky zadarmo a zaplatilo jen naložení a dovoz, což přišlo jen na 15 kr. za fůru.

Práce byla velmi laciná. Za položení 1 čtverečního sáhu (3,60 m²) dlažby s udusáním dostal dlaždič jen 24 kr. a jeho pomocník 8 kr. Dláždění postranních žlabů říčním kamenem bylo levnější — stálo jen 18 krejcarů dlaždiče a 8 kr. pomocníka. Za uložení obrubníkového kamene včetně výkopu lože a udusání dostal dělník jen 1 kr. za 1 sáh (1,89 m), takže za celou délku obrubníků 690 m to činilo jen 6 zl. 6 kr.

V rozpočtu je ještě položka za ztíženou práci při provozu na silnici a dále účet 40 zl. za opotřebení náradí.

Celkový náklad na vydláždění činí 6 521 zl. 54 kr.

Vydláždění celé průjezdní silnice přes město bylo hotovo už ve 2. čtvrtletí 1847. Jak se však ukázalo, hygiena této části města tím nijak zvlášť nezískala. Už 1. 7. téhož roku podal městský policejní komisař František Kremer magistrátu hlášení, že na erární silnici jsou kromě šterku zbylého po stavbě silnice i hromady bláta, do něhož chodí zapadají až po kolena a spílají neprávem městským orgánům, zatím co odklíz nečistot ze státní silnice je věcí c. k. silničního komisariátu. Magistrát si pospíšil se stížností silničnímu komisariátu v Opavě s tím, že nepřístojností na erární silnici v Moravské Ostravě je už příliš, že hromady bláta, které se neodstraňují, způsobují nejen odporný obraz, ale i zdraví škodlivý stav a ztížení chůze. Vyzývá adresáta, aby se postaral o odvoz šterku, hromady bláta a o udržování čistoty v silničních žlabech.

Silniční komisariát si dal s odpovědí na čas. Teprve 30. 7. 1847 odepsal magistrátu, že mezitím obdržel v té záležitosti pokyn od provinčního stavebního ředitelství v Brně, aby nejméně ještě v tomto roce odklízeli bláto majitelé polí, jako se dělo dříve, protože v silničním fondu není preliminován obnos na odklíz nečistot. Komisariát doprovodil tento návrh „praktickou“ radou majitelům polí, že uliční bláto je dobře použitelné jako hnojivo.

Přes tyto nedostatky je možno realizaci nové průjezdní silnice považovat za jeden z technických počínů, kterým naše město vykročilo do éry svého moderního rozvoje. Nešlo to hladce, ostravští měšťanostové měli daleko k progresivnímu myšlení, nová silnice musela prorážet nejen starou středověkou zástavbou, ale i konservatismem občanů. V témž roce 1847, kdy císařská silnice v Moravské Ostravě dostala kamenný koberec, byla zřízena nová silnice od hostince U zeleného stromu (dnes hotel Palace) k novému vlakovému nádraží v Přívoze, které zahájilo provoz 1. května. Avšak i tuto stavbu musely vyšší instance probíjet proti obstrukcím ze strany Ostravských. Ale pokrok se nedal zdržet ani tyfovou a cholеровou epidemií v letech 1847—48. Za několik málo let byl konečně dostavěn i nový most přes Ostravici (1851), moderní železné konstrukce, devátý řetězový most v českých zemích. Uhlí ze slezsko-ostravských dolů mohlo vydatněji proudit do železáren ve Vítkovicích a k železné dráze v Přívoze. Město bylo lépe spojeno se světem.

Moravská Ostrava stanula na počátku průmyslové revoluce.

Použitý pramen:

Archiv města Ostravy, fond Archiv města Moravská Ostrava, stará registratura, karton F 129.

Významné osobnosti ve světle matričních zápisů

KAROL ŠMIDKE

nar. 21. 1. 1897 Ostrava-Vitkovice

zem. 15. 12. 1952 Bratislava

Rodná a křestní kniha farní obce Vitkovice za rok 1897									
číslo	rok	množství	Křestence					Otce	
			Jméno	Křestní jméno	Rod	Stav	Stav a rod	Matka	
Matky									
Křestitel									
Křestník									
Stav a bydliště									
1897	leden	330	Marek	1	1	1	1	1	1
1897	leden	116	Karel	1	1	1	1	1	1
1897	září	189	Theodor	1	1	1	1	1	1
1897	září	248	Karel	1	1	1	1	1	1
1897	září	248	Karel	1	1	1	1	1	1
1897	září	248	Karel	1	1	1	1	1	1

Státní oblastní archiv v Opavě, fond „Sbírka matrik SmK“, rodná matrika římskokatolické fary Vitkovice z let 1896 až 1900, fol. 126, sign. MO VII 14. Foto: B. Mandrlová

Představujeme heraldické kreslíře



JAN BEDNÁŘIK

Narozen v roce 1951 v Třinci. V tomto městě také žije a pracuje jako zaměstnanec Třineckých železáren VŘSR. S heraldikou se poprvé seznámil ve svých devatenácti letech a jako záliba mu vydržela až doposud.

Znak:

Rytršicové a Ježkové z Rytršfeldu. Dne 2. 2. 1626 udělen Ferdinandem II. znak Michailovi Rytršicovi, rychtáři Nového Města pražského, a jeho příbuznému Jiřímu Ježkovi s povolením psát se s přídomkem „Z Rytršfeldu“.

Horní města v Československu. CIVITATES MONTANARUM IN RE PUBLICA BOHEMOSLOVENICA. Sv. V a VI. (Příbram 1983, 1984).

Komitét symposia „Hornická Příbram ve vědě a technice“ pokračoval i v posledních dvou letech ve vydávání souborů heraldických kreseb Jana Čáky s průvodním slovem Jiřího Schenka. Na předchozí čtyři svazky, o nichž jsme podrobně referovali ve Zpravodaji, 1981, č. 2—3, s. 27 a 1983, č. 2, s. 41, navázaly další dva v obdobné úpravě — 12 volných grafických listů s barevnými kresbami znaků a pohledů na příslušná horní města, třináctý znak na obálce souboru, doprovodný text v českém, ruském, německém, anglickém a francouzském jazyce a přehledná mapka s vyznačením popisovaných lokalit. Pátý svazek obsahuje horní města: Horní Blatná, Buštěhrad, Vodňany, Černý Důl, Olešnice v Orlických horách, Králupy, Staré Město pod Sněžníkem, Janov, Horní Benešov, Mníšek nad Hnilcom, Gelnica, Vyšný Medzer, Litrbachy. Šestý svazek — Oloví, Přísečnice, Nýřany, Písek, Hůrky, Svoboda nad Úpou, Havlíčkův Brod, Rosice, Zlaté Hory, Pukanec, Partizánska Lpůčka, Jasov a Vejprty. — km —

Irena Hrabětová: Staročeská báseň o Vilémovi z Kounic. Časopis Matice moravské, 1984 (r. 103), čís. 1—2, s. 84—100.

Báseň, kterou poprvé otiskl Paprocký ve svém Zrcadle slavného markrabství moravského a později také v Diadochu, líčí události z konce 12. století, kdy Vilém z Kounic se svým bratrem Otou dobyl Vídeň a byl dán za plenění kostelů do klatby. Na dů-

kaz pokání pak založil pod svým hradem Kounice klášter Panny Marie. Autorka hledá historické jádro této básně a snaží se zjistit, kdy bylo dílo napsáno, na čí popud a co k jejímu sepsání vedlo. Vcelku přesvědčivě dokazuje, že báseň vznikla ve druhé polovině 15. století, pravděpodobně počátkem 80. let. Objednavateli byli příslušníci rodu Štosů z Kounic, zřejmě Jiří a Zikmund Štosové, kteří tímto činem sledovali zvýšení prestiže svého rodu a proniknutí tak mezi panské rody. Článek obsahuje celou řadu genealogických údajů o rodech Šišků a Štosů z Kounic, kteří odvozovali svůj původ od pánů z Drnholce a tím i od Viléma z Pulně, zakladatele dolnokounického kláštera. Svou příbuznost se snažili dokázat nejen přijetím predikátu „z Kounic“, ale patrně také drobnou úpravou svého znaku lekna. A v tomto směru ponechává autorka volné pole dalšímu bádání. —km—

Jaroslav Herout: Slabikář návštěvníků památek. Praha 1980, 317 s.

V krátkém časovém rozmezí vydalo Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje podruhé publikaci, poskytující širší laické veřejnosti základní informace o pojmech, s nimiž se může setkat při návštěvě našich kulturních památek (1. vydání vyšlo v roce 1978).

Úvodní část Slabikáře v hutné zkratce popisuje jednotlivé dějinné epochy počínaje velkomoravským obdobím, přes renesanci, baroko, konce secesí a 20. stoletím. Zde si autor kromě charakteristických stavebních prvků všímá také způsobu života lidí, jejich odívání, nábytku, předmětů denního života, zbraní apod. Bohatá slovníková část knihy je doprovázena

množstvím kreseb od akademického architekta Antonína Kryla.

Tato publikace sice byla vydána již v roce 1980, avšak stále nepozbývá na aktuálnosti, neboť ještě v loňském létě ji bylo možno zakoupit například na hradě Křivoklátě. Mnozí lidé si v ní určitě stále listují nejen při svých výletech a prázdninových cestách. Musím přiznat, že jsem se do této příručky začal zpočátku s velkým zájmem, ale v prvé řadě jsem si všiml hesel, týkajících se genealogie a heraldiky. Mnohdy jsem však byl přímo šokován.

Na s. 134 se lze např. dočíst: „Genealogie — pomocná věda historická, zabývající se šlechtickými rody (rodopis)“. Tímto sdělením byli tedy opět genealogové odsouzeni jakoby do role vychvalovatelů šlechtické slávy a feudálních zájmů.

Něco jako „základy heraldiky“ jsou podány ve 41 řádcích na s. 256 a 257 spolu se sérií kreseb, končící na str. 262. Zde se dočteme, že „znak (erb) je trvalé štitové znamení, jehož kresba i barvy jsou stanoveny, a dále vše, co k znaku může patřit“. První odstavec uzavírá autor větou, v níž rezolutně tvrdí, že „za znak se klade knížecí plášť nebo královský stan (majestát)“, což vyvolá ihned otázku, zda za každý znak? Podobně vyznívá i další informace, že „dalším pravidlem je, že znamení hledí heraldicky zleva doprava, což pro pozorovatele se jeví opačně...“. Autor tedy jako by nepřipouštěl, že by „znamení“ v jiných případech nemohlo „hledět“ zprava doleva, heraldicky ovšem.

Slabikář návštěvníků památek je možno jinak považovat za velmi užitečnou publikaci. Přimlouval bych se za to, aby vyšel i v dalším vydání, určitě by však některá hesla měla být revidována. —Kj—

Z činnosti klubu

Koordinční porada v Olomouci

Stalo se již tradicí pořádat setkání zástupců jednotlivých genealogických a heraldických klubů z Čech a Moravy v hanácké metropoli. Letošní druhá porada se konala 20. října a zúčastnilo se jí celkem 14 představitelů pobočky Heraldika ČNS Praha,

Genealogického a heraldického klubu Brno, Klubu genealogů a heraldiků Ostrava a hostící genealogické a heraldické sekce VSM Olomouc. Postrádána byla, obdobně jako na minulé schůzce, přítomnost zástupce pražského Klubu historiografie, nástupní organizace zaniklé České heraldické a genealogické společnosti.

Úvodní část setkání byla věnována prohlídce malé výstavy rukopisů a starých a vzácných tisků z fondů Státní vědecké knihovny v Olomouci.

Během zasvěceného výkladu dr. Pumprly o dějinách knihovny a vystavených exponátech mohli účastníci shlédnout např. zábrdovický evangelii z konce 11. století, tzv. boskovickou bibli, Mattioliho Herbář i několik genealogických a heraldických tisků, jako Paprockého Zrcadlo slavného Markrabství moravského, původní vydání Siebmacherova Wappenbuchu aj.

Vlastní jednání bylo zahájeno v 10 hodin dopoledne v příjemném prostře-

dí restaurace Jednota L. Podmolíkem, jednatelem olomoucké GH sekce. Po provedené kontrole usnesení z minulé porady (viz zpráva Jiřího Stibora ve Zpravodaji KGHO, 1984, čís. 17, s. 23) referovali zástupci klubů o své činnosti za uplynulé období a současně také orientačně nastínili pracovní plány na rok 1985. Všeobecně byla konstatována nepříliš uspokojivá návštěvnost na přednáškových akcích a dokonce i na zájezdech a vycházkách. Velká řada členů jednotlivých organizací nadále zůstává pasivní, jejich aktivita se vyčerpává odběrem vydávaných tiskovin a společných akcí či prací se nehodlají, ať již z jakéhokoliv důvodu, zúčastňovat. Naopak někteří obětavci, a ty je třeba vyzdvihnout, neváhají podnikat i několika-hodinové cesty, aby se mohli podílet přednáškou, výměnou zkušeností či alespoň účastí na schůzkách své zájmové organizace.

Mluvíci jednotlivých klubů dále hovořili o problémech souvisejících s vydáváním vlastních periodických, případně i neperiodických tiskovin. Ze zastoupených organizací nemá svou tiskovou tribunu pouze Olomouc, kde se však nabízí dosud bohužel nevyužitá možnost spolupráce s VSMO. Podle dohody budou redakce klubových časopisů sledovat oborovou produkci a pravidelně přinášet její anotace především ve své oblasti, aby se zbytečně tyto zprávy v našich tiskovinách nedublovaly. Současně tak budou také připravovány podklady pro budoucí zpracování dalších svazků Bibliografie české práce heraldické.

Po ukončení této společné části setkání se účastníci rozdělili a pokračovali v jednání ve dvou skupinách.

První z nich se dále zabývala organizačními záležitostmi klubů a programem jejich činnosti do budoucna. Z řad olomouckých zástupců vzešel návrh vzít opět na pořad jednání dosud nesplněný bod minulého usnesení, totiž otázku přípravy základní genealogické příručky. Požadovaná publikace by měla být vodítkem nejen začátečníkům, ale také už zkušenějším badatelům. Vlastní návrh struktury práce a následné zpracování by mělo být svěřeno profesionálům i erudovaným členům našich zájmových organizací. Do příští koordinační porady připraví výbory klubů předběžné návrhy a doporučí konkrétní osoby, které by se na tvorbě tolik potřebné rodopisné příručky mohly podílet.

Předmětem jednání druhé skupiny byla tzv. heraldická terminologická konvence, k níž vypracovali a v předstihu rozeslali propozice členové pobočky Heraldika. Podstata projednávaného návrhu spočívá v odstranění nejednotnosti v dosud užívaném heraldickém názvosloví a sjednocení se na konkrétních pojmech při znakovém popisu. Terminologická rozkolísanost je zcela zřejmě patrna ve všech vydávaných heraldických tiskovinách a právě zde by se zásady navrhované konvence měly nejdříve a nejzřetelněji projevit. Členem redakční rady každého heraldického časopisu by měl být tzv. terminologický gestor, který by společně s okruhem spolupracovníků dbal na dodržování této konvence v publikaci připravených prací a zajišťoval tak jednotnost a terminologickou čistotu užitých znakových popisů. Pražští kolegové vypracovali návrh konvence

zatím pro některé základní pojmy a pro heroltské figury a předložili je plénu k diskusi. Současně bylo navrženo, aby schválené návrhy vstoupily ihned v platnost pro zúčastněné organizace, resp. pro jejich redakční rady. Během několikahodinové velmi konstruktivní diskuse bylo projednáno a z několika změnami a úpravami schváleno téměř 200 návrhů heraldických termínů pro popis heroltských figur. Nelze je na tomto místě pochopitelně vyjmenovávat, členové jednotlivých klubů by se s nimi měli seznámit na schůzkách prostřednictvím svých kolegů, podílejících se na tvorbě této konvence. Do příští koordinační porady členové pobočky Heraldika dokončí práci na heroltských figurách a připraví návrhy pro křížce, oba moravské kluby přikročí ke zpracování obecných figur. Předpokládá to však, že do té doby už bude u každé redakční rady GH tiskopisů ustaven terminologický gestor, který bude v úzké spolupráci se zájemci z řad členů připravovat podklady pro přijetí dalších termínů heraldické terminologické konvence. Všichni přítomní shodně konstatovali, že celá akce přispěje nejen ke sjednocení znakových popisů a tím také ke zvýšení odborné úrovně publikovaných heraldických statí, ale současně bude vytvořena další platforma pro vzájemnou spolupráci členů našich zájmových organizací.

Přijetím usnesení, které obsahovalo nejdůležitější závěry celého jednání, byla porada po čtvrté hodině odpolední ukončena. Termín příštího setkání byl předběžně stanoven na 20. duben 1985.

Vladimír Markl — Karel Müller

František Šustek sedmdesátníkem



Dne 26. července 1984 se dožil sedmdesáti let náš člen, známý vlastivědný pracovník František Šustek.

Narodil se v zemědělské rodině ve

Spálově v dnešním novojičínském okrese, kterému zůstal celý život věrný. Studoval na Státním učitelském ústavě na Slezské Ostravě a na Pedagogické fakultě v Ostravě. Působil nejprve jako učitel na nejrůznějších místech severní Moravy, později v Praze, aby se po druhé světové válce vrátil zpět na své rodné Spálovsko. Pro dobré výsledky a zkušenosti v kulturní práci byl ustanoven inspektorem kultury bývalého ONV ve Vítkově. Po zrušení okresu se vrátil k učitelskému povolání a pracoval jako učitel a ředitel na základních školách ve Spálově a Odrách, několik let též na lidové škole umění ve Vítkově a v Odrách. Hudba patří k velikým láskám Františka Šustky, věnoval se jí od mládí a v průběhu své učitelské praxe založil a vedl řadu dětských hudebních souborů.

Těžiště zájmové činnosti jubilanta však leží v historické vlastivědě a národopisu, zaměřeném především na Spálovsko. Na tomto úseku pracuje

již téměř 40 let a výsledkem jsou práce a studie, z nichž značné množství bylo publikováno v časopisech Záhorská kronika, Oderské hory, Vítkovsko, Oderské vrchy, Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, Vlastivědný věstník moravský, Slezský sborník apod. Časopisy Oderské hory, Oderské vrchy a Vítkovsko František Šustek také sám redigoval.

Největší počet prací se pochopitelně týká Spálova a jeho nejbližšího okolí — Luboměřce a dnes již zaniklého Boranova. Na prvním místě je třeba jmenovat dílo, ve kterém se střetávají oba Šustkovy hlavní zájmy. S Olgou Michalíkovou sesbíral a vydal knihu „Lidové tance na Spálovsku“. Rozsáhlý soubor článků věnoval František Šustek větrným mlýnům, a to nejen na Spálovsku, ale v celých Oderských vrších. Z dalších větších studií je možno zmínit „Spálov. [Stručný vlastivědný přehled]“ (Záhorská kronika), „Pilnáčková regesta z vídeňských archivů k dějinám Spá-

lovsko“ (Vítkovsko, s A. Brňákem), „Osvobození obcí vítkovského okresu v roce 1945“ (Vítkovsko, s A. Brňákem), „Dřevěné žentoury v Oderských horách“ (Slezský sborník) a jiné. Celkově obsahuje scupis publikovaných prací Františka Šustka více než 100 položek, aniž jsou však do něj zahrnuty nesčetné drobnější články a zprávy otiskované v denním tisku.

Mezi zájmy Františka Šustka patří také ovšem heraldika a genealogie. Jen v poslední době připravil pro náš Zpravodaj dva rozsáhlé články — „Znaky, pečete a razítka městečka Spálova a obcí bývalého spálovského statku. {Pověsti a skutečnosti}“ a pojednání o nálezu keramické desky se znaky majitelů spálovského statku ze 16. století a její rozbor.

Celým bohatým životem a dílem Františka Šustka se prolíná především láska k jeho rodnému kraji, jehož je nadšeným a erudovaným propagátorem. Patří mezi ty zanícené vlastivědné pracovníky, kterým je možno se obdivovat a závidět jejich neutuchající entuziasmus. V tomto směru může František Šustek sloužit jako vzorný příklad pro mnohé začínající badatele, včetně mladších členů našeho klubu. Zatímco některým z nich bývá zatěžko projet několik zastávek tramvají a zúčastnit se klubové přednášky či schůzky, František Šustek, přes výši věku a obtížné dojíždění, na žádné takové akci nikdy nechybí a v potřebných chvílích je vždy ochoten pomoci radou i skutkem.

Výbor KGHO jménem všech členů

našeho klubu přeje jubilantovi pevné zdraví a ještě mnoho let naplněných krásnou tvůrčí prací a badatelskými úspěchy. AD MULTOS ANNOS!

Karel Müller

Dotazy

Hledám jakékoliv heraldické památky na rod Tetourů z Tetova v Čechách (spřízněni např. s Kalenickými, Hodějovskými, Lobkovici). Za fotografie či zapůjčené negativy se mohu revanšovat kvalitními soubory snímků heraldických památek z Moravy.

Miroslav Pavlů
Polní 4574/47

760 05 Gottwaldov



Dec. emb. 67. A. Bräuer fecit.

Tab. 1. Schatzkammer v. Buchward & Lufienfeld Breslau.

Przemislaus, Herzog n. Troppau, Damherr in Breslau, † 1478